

OPINNÄYTETYÖ
SAMI HOPPULA 2013

**OPISKELIJOIDEN ESTEET KANSAINVÄLI-
SELLE LIKKUVUUELLE**

Rovaniemen
ammattikorkeakoulu
University of Applied Sciences
LUC

METSÄTALouden KOULUTUSOHJELMA

ROVANIEMEN AMMATTIKORKEAKOULU
LUONNONVARA- JA YMPÄRISTÖALA
Metsätalouden koulutusohjelma

Opinnäytetyö

**OPISKELIJOIDEN ESTEET KANSAINVÄLISELLE
LIKKUVUUDELLE**

Sami Hoppula
2013

Toimeksiantaja Rovaniemen ammattikorkeakoulu

Ohjaaja Arto Ojutkangas

Hyväksytty _____ 2013 _____

Työstä on kirjastossa lukusalikappale.

Tekijä	Sami Hoppula	Vuosi	2013
Toimeksiantaja Työn nimi	Rovaniemen ammattikorkeakoulu Opiskelijoiden esteet kansainväliselle liikkuvuudelle		
Sivumäärä	45		

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Rovaniemen ammattikorkeakoulun tekniikan ja liikenteen sekä luonnonvara-alan toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoiden esteitä kansainväliselle liikkuvuudelle. Opiskelijoilta kysyttiin heidän näkemyksiään niin henkilökohtaisista kuin koulutusalakohtaisistakin esteistä. Lisäksi tutkimuslomakkeella kysyttiin, mitä asioita opiskelijat kokevat tärkeäksi kansainväliseen liikkuvuuteen hakeutumiselle sekä mistä asioista he toivovat saavansa enemmän tietoa.

Teoriaosuudessa käytiin läpi Suomen korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiaa, vahvuuksia, haasteita sekä mahdollisuuksia. Lukuja kansainvälisen liikkuvuuden volyymeista esiteltiin korkeakoulutasolla yleisesti sekä erikseen Rovaniemen ammattikorkeakoulusta. Lisäksi viitekehystä syvennettiin tuoreella pohjoismaisella tutkimustiedolla, joka esitettiin Haaparannalla Miksi lähteä Pohjolaa edemmäs? -seminaarissa lokakuussa 2012.

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää käyttäen, koska perusjoukko koostui 247 opiskelijasta. Apuna käytettiin Webropol-internetsovellusta ja linkit kyselylomakkeeseen lähetettiin opiskelijoiden sähköpostiin. Tutkimus suoritettiin huhti – toukokuussa vuonna 2013, jolloin vastauksia saatiin 43 kappaletta.

Tutkimustuloksia tarkasteltaessa kävi ilmi, että suurimpia esteitä opiskelijoiden kansainväliselle liikkuvuudelle ovat taloudellinen tilanne ja opintojen viivästyminen. Sen sijaan esimerkiksi kielitaidon puutetta tai sopivan vaihtokohteen löytymistä ei koettu esteeksi. Mahdollisuus ryhmävaihtoon sekä perheen ja lähipiirin tuki koettiin tärkeäksi hakeutuessa kansainväliseen liikkuvuuteen.

School of Forestry
and Rural Industries
Forestry programme

Abstract of Thesis

Author	Sami Hoppula	Year	2013
Commissioned by	Rovaniemi University of Applied Sciences		
Subject of thesis	Obstacles of international mobility for students		
Number of pages	45		

The purpose of this thesis was to make a research to find out what things students find as obstacles when they are applying for international exchange. The research was made with an internet poll, where second and third year students from Forestry and Rural Industries and Technic and Transport degree programmes answered. The main goal was to find out the personal obstacles as well as obstacles considering the degree programmes. Other main points in the thesis were to find out what issues students think are important when applying to international mobility, from what things they would like to have more information and would the possibility of group exchange affect their decision on international exchange.

The Theory part of the thesis consists of international mobility in Finnish universities and especially in Rovaniemi University of Applied Sciences. Also the weaknesses, strengths, threats and possibilities of internationality in Finnish universities were looked through. Newest information is from the international mobility in Nordic countries.

Quantitative research method was used in this thesis, because the basic group was rather big, consisting of 247 students. It was also the best way to get the best results for the research problem. The survey was held during April and May in 2013 using Webropol internet survey. 43 students answered the poll during that time.

The results of this research show the main obstacles within the basic group for international mobility. Some of the key features were bad economic situation and the delay of graduation. Students didn't think the lack of language skills and finding a good school for exchange as problems for applying to international mobility. However the possibility for group exchange and the support of family and friends were thought as things that affect positively on their decision about international mobility.

Key words International mobility, student exchange

SISÄLTÖ

KUVIOLUETTELO.....	1
TERMI- JA KÄSITELUETTELO.....	2
1 JOHDANTO.....	4
2 KANSAINVÄLISTYMINEN OSANA AMMATTIKORKEAKOULUTUSTA	6
2.1 KORKEAKOULUJEN KANSAINVÄLISTYMISSSTRATEGIA.....	6
2.2 KORKEAKOULUJEN KANSAINVÄLISTYMISEN VAHVUUDET	7
2.3 KORKEAKOULUJEN KANSAINVÄLISTYMISEN HAASTEET JA MAHDOLLISUUDET	8
2.4 KANSAINVÄLINEN LIIKKUVUUS SUOMALAISISSA AMMATTIKORKEAKOULUISSA	9
2.5 KANSAINVÄLINEN LIIKKUVUUS ROVANIEMEN AMMATTIKORKEAKOULUSSA ...	10
2.5.1 Opiskelijoiden liikkuvuus ulkomailla.....	11
2.5.2 Vaihto-ohjelmat Rovaniemen ammattikorkeakoulussa	12
2.5.3 Opinnäytetyöhön liittyvien alojen kansainvälisen liikkuvuuden lukuja.....	13
2.6 VAIHTOON LÄHDÖN MOTIIVIT JA ESTEET POHJOISMAISSA	13
2.6.1 Tutkimuksen taustaa	13
2.6.2 Vaihtoon lähdön motiivit ja koetut hyödyt.....	14
2.6.3 Vaihtoon lähdön esteet ja niihin vaikuttavat tekijät.....	15
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	16
3.1 KYSELYLOMAKKEEN LAADINTA.....	17
3.2 KYSELYLOMAKKEEN EDUT JA HAITAT	18
3.3 TUTKIMUKSESSA KÄYTETTY KYSELYLOMAKE	18
4 TUTKIMUSTULOSTEN TARKASTELU	20
4.1 PERUSTIEDOT	20
4.2 HENKILÖKOHTAISET ESTEET KANSAINVÄLISELLE LIIKKUVUUELLE	22
4.2.1 Kielitaito, taloudellinen tilanne ja perhesyyt	22
4.2.2 Tiedotus, opintojen viivästyminen ja hyödyllisyys	24
4.2.3 Sopiva kohde ja ryhmävaihto	26
4.3 KOULUTUSOHJELMAKOHTAISET ESTEET KANSAINVÄLISELLE LIIKKUVUUELLE	
.....	27
4.3.1 Tiedotus ja sopiva kohde.....	27
4.3.2 Kannustus ja hyötyminen	29
4.3.3 Ryhmävaihdon merkitys ja vapaa kenttä	31
4.4 MITKÄ ASIAT KOET TÄRKEÄKSI KANSAINVÄLISEEN	
VAIHTOON/TYÖHARJOITTELUUN HAKEUTUMISELLE	32
4.4.1 Kielitaito, taloudellinen tuki ja kulttuurien tuntemus.....	32
4.4.2 Vaihtokohteet ja kannustus	34
4.4.3 Hyödyllisyys ja ryhmävaihdon merkitys	36
4.5 MISTÄ ASIOISTA TOIVOT SAAVASI ENEMMÄN TIETOA HAKEUTUESSASI	
KANSAINVÄLISEEN OPISKELIJAVAIHTOON/TYÖHARJOITTELUUN	37
4.6 JÄIKÖ JOTAIN SANOTTAVAA	38
5 TUTKIMUSTULOSTEN YHTEENVETO JA LUOTETTAVUUDEN TARKASTELU.....	39
5.1 TUTKIMUSTULOSTEN YHTEENVETO.....	39
5.2 TUTKIMUSTULOSTEN LUOTETTAVUUDEN TARKASTELU	41
6 POHDINTA	43
LÄHTEET.....	45

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1. Vastaajien ikäjakauma	21
Kuvio 2. Vastaajien sukupuolijakauma	22
Kuvio 3. Vastaajat koulutusohjelmittain	22
Kuvio 4. Vastaajien opintojen aloitusvuosi	22
Kuvio 5. Osallistuminen tai hakeminen kansainväliseen opiskelijavaihtoon/ työharjoitteluun	23
Kuvio 6. Kielitaito	24
Kuvio 7. Taloudellinen tilanne	24
Kuvio 8. Perhesyyt	25
Kuvio 9. Riittävä tietä opiskelijavaihto/työharjoittelumahdollisuuksista	25
Kuvio 10. Opintojen viivästyminen	26
Kuvio 11. Kansainvälisen opiskelijavaihdon/työharjoittelun hyödyllisyys	26
Kuvio 12. Kiinnostavan kohteen löytäminen	27
Kuvio 13. Yksin ulkomaille	28
Kuvio 14. Opiskelijavaihtomahdollisuuksista ei tarpeeksi tietoa	29
Kuvio 15. Sopiva kohde vaihtoon	29
Kuvio 16. Vaihtokohteen oman koulutusalan tarjonnasta ei tarpeeksi tietoa saatavilla	30
Kuvio 17. Kansainväliseen opiskelijavaihtoon/työharjoitteluun ei kannusteta	31
Kuvio 18. Kansainvälisestä kokemuksesta ei hyötyä	31
Kuvio 19. Koulutusallani ei tarjota mahdollisuutta ryhmävaihtoon	32
Kuvio 20. Riittävä kielitaito	34
Kuvio 21. Riittävä taloudellinen tuki	34
Kuvio 22. Kulttuurien tuntemus	35
Kuvio 23. Kiinnostavat vaihtokohteet	35
Kuvio 24. Perheen/läheisten kannustaminen opiskelijavaihtoon	36
Kuvio 25. Koulun henkilökunnan kannustaminen opiskelijavaihtoon	36
Kuvio 26. Varmuus kansainvälisen opiskelijavaihdon hyödyllisyydestä	37
Kuvio 27. Mahdollisuus ryhmävaihtoon osallistumisesta	37
Kuvio 28. Mistä asioista enemmän tietoa	38

TERMI- JA KÄSITELUETTELO

CIMO

CIMO on yli 20 vuotta toiminut kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön asiantuntija- ja palveluorganisaatio. CIMO toimii opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla, ministeriön alaisena itsenäisenä virastona. Lyhenne tulee sanoista Center for International Mobility. CIMOn päätehtävänä on edistää Suomalaisen yhteiskunnan kansainvälistymistä erityisesti koulutuksen, työelämän ja kulttuurin alueilla sekä nuorison keskuudessa. Muihin tehtäviin kuuluvat muun muassa Suomen kielen ja kulttuurin opetuksen edistäminen ulkomaisissa yliopistoissa sekä vaihto-, harjoittelu- ja apurahaohjelmien toteuttaminen.

Erasmus-ohjelma

Erasmuksella tarkoitetaan korkeakouluille suunnattua Euroopan unionin vaihto- ja yhteistyöohjelmaa. Ohjelmalla tuetaan eurooppalaisten korkeakoulujen yhteistyötä sekä niiden välistä opettaja- ja opiskelijavaihtoa. Erasmus on perustettu vuonna 1987 ja se on tällä hetkellä Euroopan laajin opiskelijoiden vaihto-ohjelma.

Kansainvälinen liikkuvuus

Kansainvälisellä liikkuvuudella tarkoitetaan ulkomaille opiskelemaan tai työharjoitteluun lähtemistä oman oppilaitoksen kautta. Osa kotimaisesta tutkinosta suoritetaan tällöin ulkomailla.

Kansainvälinen harjoittelu

Kansainvälisessä harjoittelussa opiskelija suorittaa opintoihinsa pakollisena kuuluvan harjoittelujakson ulkomailla. Harjoittelu suoritetaan usein yrityksessä tai organisaatiossa, joka toimii opiskeltavalla alalla, tai hyvin läheisesti siihen liittyen. Tarkoituksena on soveltaa jo opittuja taitoja ja kerätä kokemusta kansainvälisestä yhteistyöstä.

Kansainvälinen opiskelijavaihto

Opiskelijavaihdossa opiskelija suorittaa osan opinnoistaan ulkomailla. Opiskelijavaihdon kriteerit täyttyvät silloin, kun suoritettut opintopisteet hyväksiluetaan ainakin osittain korkeakoulussa, josta opiskelijavaihtoon on lähdetty.

RAMK

RAMK tarkoittaa opinnäytetyössäni Rovaniemen ammattikorkeakoulua.

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena oli selvittää Rovaniemen ammattikorkeakoulun tekniikan ja liikenteen sekä luonnonvara-alan toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoiden esteitä kansainväliselle liikkuvuudelle. Kansainvälisellä liikkuvuudella tarkoitetaan tässä työssä Suomesta ulkomaille suuntautuvaa opiskelijavaihtoa ja työharjoittelua.

Kansainvälisyyden merkitys on ollut nykyajan yhteiskunnassa korkealla tasolla jo pitkään. Monissa ammateissa kansainvälinen kanssakäyminen on arkipäivää, ja tämä on huomattu myös ammattikorkeakouluissa. Koulutusohjelmissa tarjotaan kansainvälisiä opintoja, kouluissa liikkuu vaihto-oppilaita toisista maista ja oppilaita pyritään innostamaan kansainväliseen liikkuvuuteen monin eri tavoin. Rovaniemen ammattikorkeakoulun tekniikan-, liikenteen ja luonnonvara-alojen opiskelijoiden mahdollisuudet hakeutua kansainväliseen vaihtoon ovat hyvät, mutta harva opiskelija käyttää tilaisuutta hyväkseen. Tilanne on samankaltainen useissa muissakin oppilaitoksissa.

Vaihto-opiskeluun liittyvissä asioissa opiskelijoita neuvovat kansainväliset koordinaattorit sekä tuutoriopettajat/tuutoriooppilaat, joten tietoa on hyvin saatavilla. Taloudellisen puolen järjestämistä helpottavat eri apurahat, joita opiskelijan on mahdollista hakea vaihto-opiskelua varten. Edellämainitut keinot ovat osa asioista, joilla opiskelijoiden hakeutumista kansainvälisen liikkuvuuden pariin on pyritty helpottamaan. Puitteet vaihto-opiskelulle ja kansainväliselle työharjoittelulle tuntuvat olevan kunnossa, mutta opiskelijoiden oma aktiivisuus ei kuitenkaan saavuta samaa tasoa.

Tutkimusongelmana on Rovaniemen ammattikorkeakoulun tekniikan-, liikenteen- ja luonnonvara-alan toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoiden esteet kansainväliselle liikkuvuudelle. Aihe on rajattu koskemaan edellämainittuja koulutusaloja, koska he opiskelevat samalla kampuksella. Kansainväliseen liikkuvuuteen kannustavat tempaukset ja infotilaisuudet ovat Rovaniemen ammattikorkeakoulussa usein kampuskohtaisia, joten opiskelijoiden katsotaan olevan tässä suhteessa samalla lähtöviivalla. Rantavitikan kampuksella opiskelee myös muiden alojen opiskelijoita, mutta kyselyn perusjoukko pyrittiin pitämään noin kahdensadan opiskelijan suuruisena.

Tavoitteena tutkimuksessa oli parantaa Rovaniemen ammattikorkeakoulun kansainvälistä liikkuvuutta erityisesti Rantavitikan kampuksella. Tutkimustulosten perusteella voimavaroja voidaan kohdistaa asioihin, jotka opiskelijat kokevat vaikeimmiksi vaihtoon lähdön kannalta. Tutkimus on hyödyllinen myös siitä syystä, että se mahdollistaa jatkotutkimusten tekemisen myöhemmin tai tutkimuksen toistamisen tulevaisuudessa vertailumielessä. Vastaavaa tutkimusta ei ole vielä Rantavitikan kampuksella tehty.

Opinnäytetyön teoriaosassa kerrotaan korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiasta, kansainvälistymisen haasteista ja mahdollisuuksista sekä kansainvälistymisen tulevaisuudennäkymistä. Lisäksi teoriaosassa käydään läpi kansainvälinen liikkuvuus suomalaisissa ammattikorkeakouluissa sekä erikseen Rovaniemen ammattikorkeakoulussa. Teoriaosan lopussa tarkastellaan tuotetta tutkimusta jossa selvitettiin kansainvälisen liikkuvuuden motiiveja ja esteitä pohjoismaisilla opiskelijoilla.

Opinnäytetyössä tehty tutkimus suoritettiin sähköisesti Webropol-ohjelmalla. Perusjoukon opiskelijoille lähetettiin sähköpostiviesti, joka sisälsi linkin sähköiselle tutkimuslomakkeelle. Tutkimus suoritettiin huhti-toukokuussa vuonna 2013. Sähköposti lähetettiin 247 opiskelijalle ja vastauksia saatiin 43 kappaletta. Valtaosa vastauksista on havainnollistettu diagrammein tulosten tulkinnan helpottamiseksi. Lopuksi opinnäytetyössä esitellään tutkimustulokset ja niiden tarkastelu.

2 KANSAINVÄLISTYMINEN OSANA AMMATTIKORKEAKOULUTUSTA

Yksi tärkeimmistä asioista korkeakoulujen kansainvälistymisessä on kehittää ja tukea opiskelijoiden valmiuksia toimia kansainvälisessä ympäristössä. Opetusministeriön julkaiseman Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian mukaan tavoitteena on, että suomalaiset korkeakoulut antavat opiskelijalle valmiudet työskennellä kansainvälisessä ympäristössä. Tavoitteena on myös sisällyttää jokaiseen korkeakoulututkintoon kansainvälistymistä tukeva osio. Kansainvälisen osion voi suorittaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaan joko liikkuvuusjaksolla tai kansainvälisellä opetustarjonnalla. (Garam 2012, 5.)

Tyypillisesti suomalaiset korkeakouluopiskelijat ovat hankkineet kansainvälisen kokemuksensa suorittamalla osan opinnoistaan ulkomailla. Suurimman muutoksen tähän on aiheuttanut Erasmus-ohjelma, jonka avulla vaihto-opiskelu lisääntyi 1990-luvulla nopeasti. 2000-luvulla ulkomaille vaihto-opiskelemaan lähteneiden korkeakouluopiskelijoiden määrä on lisääntynyt, joskin epätasaisesti. Viime aikoina huomiota on kiinnitetty myös kotikansainvälistymiseen, jolla tarkoitetaan kotimaassa saadun kansainvälisen kokemuksen lisäämistä. Englanninkieliset opintokokonaisuudet lisäävät myös ulkomaisten opiskelijoiden tuloa Suomeen, joka puolestaan lisää suomalaisten opiskelijoiden mahdollisuuksia saada kokemusta kansainvälisestä kokemuksesta myös kotimaassaan. (Garam 2012, 5.)

2.1 Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia

Kansainvälisessä toimintaympäristössä tapahtuu jatkuvasti muutoksia ja yhteiskunta monikulttuuristuu. Tämä aiheuttaa korkeakoulujärjestelmälle uusia odotuksia, joihin pyritään vastaamaan korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian johdolla. Uusin strategia on laadittu vuosille 2009–2015 pääministeri Matti Vanhasen toisen hallituksen aikana. Kansainvälistymisstrategian on laatinut opetusministeriö. Strategian laatimisessa opetusministeriö keräsi näkemyksiä korkeakoulujen opiskelijoilta, henkilöstöltä sekä elinkeinoelämalta ja muilta sidosryhmiltä. (Opetusministeriö 2009, 6–9.)

Kansainvälistymisstrategian tavoitteena on, että Suomessa olisi nykyistä vahvempi, laadukkaampi ja kansainvälisesti vetovoimaisempi korkeakoululaitos, korkeatasoisempi tutkijakoulutus ja tutkijakunta sekä maailmanlaajuisen vertailun kestäviä tutkimusympäristöjä. Tämä osaltaan vahvistaisi Suomen houkuttelevuutta liiketoiminta-, työ- ja elinympäristönä. Korkeakoulujärjestelmän kansainvälistyminen on yhteiskunnan uudistumisen ytimessä. Korkeakoulujen kansainvälistyminen siis edistää monia asioita ympäröivän yhteiskunnan monipuolistumisesta kilpailu- ja innovaatiokyvyn sekä kansalaisten hyvinvoinnin paranemiseen. (Opetusministeriö 2009, 9–10.)

2.2 Korkeakoulujen kansainvälistymisen vahvuudet

Suomen korkeakoulujen kansainvälistymiseen on kiinnitetty huomiota jo pitkään. Verrattuna 1990-lukuun tilanne on jo muuttunut parempaan suuntaan. Suomessa on aiempaa enemmän kansainvälisiin tutkimus- ja osaamisverkostoihin kytkeytyneitä huippuluokan tutkijoita, tutkimusryhmiä ja laitoksia. Asukaslukuun ja bruttokansantuotteeseen suhteutettuna Suomi on yksi suurimmista tieteellisten julkaisujen tuottajamaista, mikä on huomattu myös ulkomailla. Suomi on noussut aktiiviseksi toimijaksi eurooppalaisessa korkeakoulu- ja tutkimusyhteistyössä. Erasmus-ohjelmaa sekä CIMOa voidaan pitää menestystarinana Suomelle. Viimeisen kymmenen vuoden aikana Suomesta ulkomaille lähtevien vaihto-opiskelijoiden määrä on yli nelinkertaistunut, ja Erasmus-ohjelman opettajavaihdossa Suomi on kärkimaita. (Opetusministeriö 2009, 12.)

Suomen korkeakoulut ovat integroituneet eurooppalaisiin yhteistoimintarakenteisiin, ja olleet rakentamassa eurooppalaista korkeakoulualuetta. Aktiivisuutta on riittänyt myös pohjoismaisten maisteriohjelmien rakentamiseen sekä Pohjoismaiden yhteistyöhön tutkimus- ja innovaatioyhteistyön saralla. Seurauksena on ollut ulkomaisten tieteellistä jatkotutkintoa suorittavien opiskelijoiden osuuden kasvaminen kaikilla tieteenaloilla. Myös vuosituhaten alussa asetetut tavoitteet ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden määrille on pääosin saavutettu. Menestyminen PISA-tutkimuksessa ja muissa korkeakoulutuksen tasoa mittaavissa tutkimuksissa on poikanut kiinnostusta koulutamme kohtaan maailmalla. Erityisesti nousevan talouden maat ovat osoitta-

neet kiinnostustaan vahvistaa omaa korkeakoulutustarjontaansa yhteistyössä suomalaisten tutkijoiden kanssa. Kansainvälistymisen kehitystä auttaa muun muassa englanninkielisen opetustarjonnan laajuus suomalaisessa korkeakoulutuksessa. (Opetusministeriö 2009, 12–14.)

2.3 Korkeakoulujen kansainvälistymisen haasteet ja mahdollisuudet

Kaikesta huolimatta vähäinen kansainvälisyys on yhä edelleen suuri heikkous Suomen korkeakoulujärjestelmässä. Osaaminen ja menestyminen on rakennettu tähän mennessä hyvin vahvasti omin voimin. Näin ollen kansainvälistymiskehitys ei ole pysynyt mukana toimintaympäristön muutokseen ja globalisaation kehitykseen verrattuna, ja joillakin aloilla se on kokonaan pysähtynyt. Suomen korkeakoulujen menestyminen kilpailukykyä mittaavissa kansainvälisissä tutkimuksissa on laskusuunnassa. Todellisena uhkana voidaan pitää, että korkeakoulujen asema kiinnostavina yhteistyökumppaneina vähenee. Merkinä tästä on esimerkiksi ”aivovuodoksi” kutsuttu ilmiö, jossa korkeasti koulutettuja henkilöitä muuttaa maastamme enemmän pois, kun heitä muuttaa ulkomailta tänne. (Opetusministeriö 2009, 14.)

Tieteen eri aloilla kansainvälisyyttä pidetään itsestäänselvyytenä. Kansainvälistyminen on trendi, joka on ollut huomattavissa jo pitkään ja jonka tapahtumiseen on omat syynsä. Yksittäisten maiden, erityisesti pienten maiden kuten Suomen henkiset ja taloudelliset voimavarat ovat rajalliset. On myös hyvin yleistä, että suuri osa koulutuksessa käytettävästä tiedosta on tuotettu ulkomailla. Voimavarojen ollessa rajallisia, valtakunnanrajat ylittävä yhteistyö on keino parantaa laatua, poistaa päällekkäisiä toimintoja ja koota voimavaroja yhteen. Korkeakoulut ovat valtiotasolla talouden ja yhteiskuntaelämän keskiössä. Aktiivisuus kansainvälisissä projekteissa ja hankkeissa parantaa oman maan kehityspotentiaalia, yleistä osaamista, resurssipohjaa ja niin edelleen. (Opetusministeriö 2009, 15.)

Kansainvälinen liikkuvuus antaa myös mahdollisuuden toimia ja verkostoitua oman alan nykyisten sekä tulevien huippujen kanssa. Kansainvälisen liikkuvuuden hyödyt ovat molemminpuolisia, sillä myös ulkomailta tulevat vierailijat tuovat omaa näkemystään ja toimintamalleja korkeakoulujärjestelmään. Ulkomailla tapahtuva opiskelu ja työskentely parantavat kielitaitoa, lisäävät kult-

tuurillista tietämystä sekä antavat etulyöntiaseman useisiin työsuhteisiin haettaessa. Erilaisten kulttuurien tuntemus ja verkostoituminen ulkomaisten toimijoiden kanssa antaa myös paljon hiljaista tietoa, jota on muulla tavalla hyvin vaikeaa, ellei jopa mahdotonta hankkia. (Opetusministeriö 2009, 17.)

Valtakunnallisella tasolla Suomen julkinen korkeakoulujärjestelmä käy parhaillaan läpi muutosta. Yksi päätavoitteista on saada aikaiseksi entistä korkeatasoisempia ja laadukkaampia koulutusyksiköitä. Teitä lopulliseen päämäärään on monia, mutta yksi keinoista on tiivistää ja keskittää nykyistä korkeakouluverkkoa sekä vahvistaa yksittäisten koulutuslaitosten profiloitumista. Profiloitumisella pyritään siihen, että yksittäisen korkeakoulun keskittyessä omaan vahvuusalueeseensa, sen kasvattaa uskottavuuttaan kansainvälisenä yhteistyökumppanina. (Opetusministeriö 2009, 25.)

2.4 Kansainvälinen liikkuvuus suomalaisissa ammattikorkeakouluissa

Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO julkaisee vuosittain tilastoja yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kansainvälisestä opiskelijaliikkuvuudesta. Viimeisin saatavilla oleva tieto on kerätty vuodelta 2011, ja on julkaistu raportissa Kansainvälinen liikkuvuus yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa 2011. Raportti on julkaistu vuonna 2012 CIMOn omassa julkaisusarjassa Tietoja ja tilastoja. (Garam 2011, 4.)

Vuonna 2011 Suomesta lähti 9931 opiskelijaa pitkäkestoiselle, eli yli kolmen kuukauden mittaiselle opiskelujaksolle ulkomaille. Heistä 5089 opiskelijaa oli yliopistoista, loput 4842 ammattikorkeakouluista. Vuoteen 2010 verrattuna vaihtoon lähteneiden ammattikorkeakouluopiskelijoiden määrä väheni 0,6 prosentilla. 41 prosenttia lähtijöistä suoritti opintoihin kuuluvan harjoittelun ulkomailla. (Garam 2011, 6.)

Keskimääräinen pituus ulkomaanjaksolla oli 4,7 kuukautta, joten suurin osa kansainvälisestä liikkuvuudesta lasketaan pitkäkestoiseksi opiskelijaliikkuvuudeksi. Lyhytkestoiselle ulkomaanjaksolle lähti 5761 opiskelijaa, joista 1361 yliopistoista ja 4400 ammattikorkeakouluista. Kun vuosittain ulkomaille lähtevien opiskelijoiden määrä suhteutetaan aloittaneiden opiskelijoiden määrään, noin joka kahdeksas ammattikorkeakouluopiskelija lähtee ulkomaille

jossain vaiheessa opintojaan. Ulkomailta Suomeen vuonna 2011 tuli 9172 ulkomaalaista opiskelijaa yli kolmen kuukauden mittaiselle jaksolle. (Garam 2011, 6.)

Tähän opinnäytetyöhön liittyen huomionarvoista on se, että vuonna 2011 tekniikan ja liikenteen alat olivat kolmanneksi suurimpia lähettäjiä, kun taas luonnonvara-ala oli kolmanneksi pienin lähettäjä, kun ajatellaan vaihtoon lähteneiden opiskelijoiden määrää. Suhteutettuna opiskelun aloittaneisiin, tekniikan ja liikenteen alat olivat kuitenkin toiseksi passiivisimpia lähettäjiä. Maantieteellisesti tarkasteltuna Etelä-Suomen korkeakouluista lähdetään aktiivisemmin vaihtoon kuin Itä- tai Pohjois-Suomen korkeakouluista. Vaihto-ohjelmista ehdottomasti suurin on Erasmus, sillä 51,1 prosenttia korkeakouluopiskelijoista lähti pitkäkestoiseen vaihtoon kyseisen ohjelman kautta. 65 prosenttia pitkäkestoisista opiskelijavaihdoista suuntautui Euroopan maihin. Trendinä on kuitenkin havaittavissa Aasian maiden kiinnostavuuden kasvaminen vaihtoon lähdön kohteena. (Garam 2011, 10–12.)

2000-luvulla trendinä pitkäkestoisessa opiskelijaliikkuvuudessa on ollut selvä kasvu. Muutamista notkahduksista huolimatta ulkomaanjaksojen määrä on noussut 2000-luvulla 44 prosentilla. Yksittäisiä kouluja tarkasteltaessa, erityisesti lyhyemmällä aikavälillä muutokset voivat olla suuriakin. Esimerkiksi vuosien 2010–2011 kehitys Lahden ammattikorkeakoulussa oli 25 prosentin kasvu, kun taas Savonia-ammattikorkeakoulussa laskua tapahtui 34 prosenttia. Rovaniemen Ammattikorkeakoulusta lähti vuonna 2010 opiskelijavaihtoon 115 opiskelijaa. Vuonna 2011 vastaava luku oli 137 opiskelijaa, joten kasvua tapahtui lähes viidenneksen verran. Vaihtoon lähtijöiden sukupuolijakauma on Suomessa hieman vääristynyt, sillä vain 36 prosenttia vaihtoon lähtijöistä on miehiä, vaikka kaikista korkeakouluopiskelijoista miehien osuus on noin 45 prosenttia. (Garam 2011, 15–17.)

2.5 Kansainvälinen liikkuvuus Rovaniemen ammattikorkeakoulussa

Rovaniemen ammattikorkeakoulun kansainvälisen toiminnan tavoitteena on tukea kansainvälisten, laadukkaiden ja kilpailukykyisten tutkintojen ja tutkimus-, kehitys- ja palvelutoiminnan tuottamista. Tavoitteena on myös tukea kansainvälisesti osaavien työntekijöiden kouluttamista yritysten tarpeisiin.

Suomen pohjoisimpana ammattikorkeakouluna RAMKin vahvuusalue on pohjoisuuden osaaminen, johon kansainvälinen toiminta myös keskittyy. Toiminta näkyy mm. opiskelija- ja harjoittelijavaihtoina, opettaja- ja asiantuntijavaihtoina, vieraskielisenä opetuksena, kansainvälisinä projekteina, konferensseina, teemapäivinä sekä vierailijoina. Painopistealueita erityisesti henkilövaihdossa ovat Barentsin alue, Eurooppa, Aasia ja Yhdysvallat. (RAMK 2013a.)

Opiskeluvaihdon lisäksi RAMK tarjoaa mahdollisuuksia kotikansainvälistymiseen. Vieraskielisessä opintotarjonnassa on muun muassa kolme englanninkielistä koulutusohjelmaa, englanninkielinen erikoistumisopintokokonaisuus, kieliopintoja sekä kansainvälisten vierailijoiden luentoja. Lisäksi RAMKissa järjestetään kansainvälisyyttä korostavia teemapäiviä, seminaareja sekä muita tapahtumia. Kotikansainvälistymistä voi harjoittaa myös toimimalla opiskelijatuutorina RAMKiin tuleville ulkomaalaisille opiskelijoille. (RAMK 2013b.)

2.5.1 Opiskelijoiden liikkuvuus ulkomailla

RAMKin opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa osa opinnoistaan ulkomailla jossakin RAMKin yhteistyökorkeakoulussa. Osa näistä kouluista ja vaihto-ohjelmista on alakohtaisia, eli ne koskevat vain tietyn alan opiskelijoita. RAMK tukee rahallisesti myös opiskelijavaihtoa, jota ei suoriteta jossakin RAMKin yhteistyökorkeakoulussa. Tällöin kyseessä on nk. free mover-vaihto, jolle tulee olla koulutuspäällikön hyväksyntä. Apurahoin tuetun vaihto-opiskelun täytyy kestää vähintään kolme kuukautta. (RAMK 2013d.)

RAMK käyttää SoleMOVE-järjestelmää. Järjestelmä on suunniteltu tukemaan kansainvälisen henkilövaihdon eri prosesseja. SoleMOVE:ssa voidaan valmistella ja täyttää vaihto-opiskeluun sekä ulkomailla harjoitteluun liittyviä asiakirjoja, raportteja, hakemuksia ja niin edelleen. Järjestelmässä voidaan myös laatia CIMOn vaatimia raportteja. Kaikki vaihtoon lähtijät täyttävät SoleMOVE-hakemuksen. Hakemus täytetään vasta sitten, kun opiskelija on keskustellut kv-koordinaattorin kanssa ja hakukohde on selvillä. Hakemuksen täyttäminen on edellytys apurahan saannille. Järjestelmää käytetään hyväksi myös vaihdon jälkeisten lomakkeiden palauttamisessa. (RAMK 2013c; SoleMOVE 2013.)

2.5.2 Vaihto-ohjelmat Rovaniemen ammattikorkeakoulussa

Rovaniemen ammattikorkeakoulun opiskelijat voivat hakeutua ulkomaille useiden eri vaihto-ohjelmien kautta. Suosituin näistä on Erasmus-ohjelma, jonka välityksellä oppilaat voivat hakeutua opiskelemaan RAMKin yhteistyökorkeakouluihin Euroopassa. Erasmus on laajin sekä suosituin vaihto-ohjelma niin Suomessa kuin muuallakin Euroopassa. Ohjelma on perustettu vuonna 1987, jonka jälkeen siihen on osallistunut yli kaksi miljoonaa opiskelijaa. Suomi on osallistunut Erasmus-ohjelmaan vuodesta 1992-lähtien. (RAMK 2013d; CIMO 2011, 2.)

FIRST-opiskeluvaihto tapahtuu RAMKin yhteistyökorkeakouluissa Venäjällä Barentsin alueella. FIRST tulee sanoista Finnish-Russian Student and Teacher Exchange Program), ja sen tarkoitus on edistää Suomen ja Venäjän lähialueiden korkeakoulujen yhteistyötä. Yhteistyön edistäminen tapahtuu tukemalla Suomen ja Luoteis-Venäjän korkeakoulujen välistä opiskelija- ja opettajavaihtoa sekä yhteisten intensiivikurssien järjestämistä. Ohjelman tavoitteena on myös tasapainottaa vaihtoon lähtevien opiskelijoiden ja opettajien määrää Suomen ja Venäjän välillä. (RAMK 2013d; CIMO 2013a.)

North2North-opiskeluvaihto RAMKin opiskelijoille on mahdollista Islannissa, Norjassa, Ruotsissa, Kanadassa, USAssa sekä venäjällä sijaitsevista yhteistyökorkeakouluissa. North2North-ohjelmaan kuuluu Arktiseen yliopistoon kuuluvia oppilaitoksia. Arktinen yliopisto on puolestaan verkosto, johon kuuluu maapallon pohjoisilla alueilla toimivia korkeakouluja sekä muita laitoksia. (RAMK 2013d; CIMO 2013b.)

Muita vaihtoehtoja RAMKin opiskelijoille ovat Magellan-opiskeluvaihto, jonka kautta voi hakeutua opiskelemaan Yhdysvaltoihin, Etelä-Koreaan sekä Costa Ricaan. Nordnatur-opiskelijavaihto on tarkoitettu maaseutuelinkeinojen ja metsätalouden koulutusohjelmien opiskelijoille. Nämä vaihtokohteet sijaitsevat Pohjoismaissa. Bilateraali-opiskeluvaihto tapahtuu vaihtokohteessa, jonka kanssa RAMKilla on kahdenvälinen sopimus, tai jonka kanssa joku suomalainen korkeakoulu koordinoi vaihto-ohjelmaa. Jo aiemmin mainittu Freemover-opiskeluvaihto on myös mahdollista. (RAMK 2013d.)

2.5.3 Opinnäytetyöhön liittyvien alojen kansainvälisen liikkuvuuden lukuja

Tässä opinnäytetyössä keskityttiin Rovaniemen ammattikorkeakoulun tekniikan-, liikenteen- ja luonnonvara-alan opiskelijoiden kansainväliseen liikkuvuuteen. Kaikki edellämainitut opiskelevat samalla Rantavitikan kampuksella. Tilastotietoa vaihto-opiskelusta sain Rovaniemen ammattikorkeakoulun kansainvälisten asioiden suunnittelijalta Tuovi Honkelalta sähköpostikeskustelun välityksellä. Tiedot sain pyyntöni mukaan vuosilta 2011 sekä 2012.

Vuonna 2011 metsätalouden koulutusohjelmasta lähti yli kolmen kuukauden vaihtoon 14 opiskelijaa. Maanmittaustekniikan opiskelijoista vaihtoon lähti neljä opiskelijaa, maaseutuelinkeinoilta ja rakennustekniikan puolelta molemmista yksi opiskelija. Lyhyihin, alle kolmen kuukauden vaihtoihin lähti seitsemän metsätalouden opiskelijaa. Metsätalouden korkeahkoa määrää selittää vuonna 2011 ensimmäistä kertaa järjestetty ryhmävaihto Tsekin Brno:hon. Olin itse osana tätä ryhmävaihtoa. Yhteensä vaihdossa näiltä aloilta kävi siis vaihdossa 20 opiskelijaa. Vuonna 2011 kyseessä olevilla aloilla ei suoritettu yhtään harjoitteluvaihtoa. (Honkela 2013.)

Vuonna 2012 metsätalouden koulutusohjelman opiskelijoista 15 opiskelijaa suoritti pitkäaikaisen yli kolmen kuukauden vaihdon. Rakennustekniikan opiskelijoista vaihdossa kävi kuusi opiskelijaa, maaseutuelinkeinojen opiskelijoista neljä opiskelijaa sekä maanmittaustekniikan opiskelijoista viisi opiskelijaa. Yksi maaseutuelinkeinojen opiskelija suoritti yli kolme kuukautta kestäneen harjoitteluvaihdon. Kaikki vaihdot yhteenlaskettuna vuonna 2012 vaihdossa kävi 31 opiskelijaa. Huomionarvoista on suuri ero vaihtoon lähtijöiden määrässä vuosina 2011 sekä 2012. (Honkela 2013.)

2.6 Vaihtoon lähdön motiivit ja esteet pohjoismaissa

2.6.1 Tutkimuksen taustaa

Lokakuussa 2012 Pohjola-Norden järjesti Haaparannalla Miksi lähteä Pohjolaan edemmäs? -seminaarin. Seminaarissa Siru Korkala CIMOn tietopalvelusta piti luennon otsikolla Kansainvälisen vaihto-opiskelun trendit, motiivit ja esteet Pohjoismaissa. Tutkimus suoritettiin kyselytutkimuksen yhteistyössä

Suomen, Ruotsin ja Norjan kanssa. Kyselyn sai 48 394 opiskelijaa, ja siihen vastasi 6 432 opiskelijaa, joka tarkoittaa 13,5 prosenttia kyselyn vastaanottaneista. Suomesta vastaajia oli 1432, Ruotsista 2528 ja Norjasta 2472. (Korkala 2012.)

Tutkimuskysymykset olivat seuraavat:

- Miten kansainväliseen liikkuvuuteen osallistuvat opiskelijat eroavat ”ei-liikkujista” taustoiltaan
- Mitkä ovat liikkuvuuden tärkeimmät motiivit ja esteet?
- Mitkä asiat vaikuttavat opiskelijoiden päätöksiin?
- Millaisia kokemuksia vaihtojaksosta on kertynyt?
- Mitä hyötyä vaihtojaksosta on opiskelijoille ollut?

Tutkimuskysymyksistä erityisesti Mitkä ovat liikkuvuuden tärkeimmät motiivit ja esteet? sekä Mitkä asiat vaikuttavat opiskelijoiden päätöksiin? ovat hyvin samankaltaisia tähän tutkimukseen liittyen. Juuri tästä syystä koin mielekkääksi sisällyttää luennon antia omaan opinnäytetyöhöni, erityisesti aineiston ollessa tuoretta (Korkala 2012.)

2.6.2 Vaihtoon lähdön motiivit ja koetut hyödyt

Enemmistö kyselyyn vastanneista oli naisia. Vastaajista alle 25-vuotiaita oli 49,8 prosenttia ja 25-30 –vuotiaita 38,9 prosenttia. Vastaajista ei-liikkuvat opiskelijat olivat enemmistönä 54,2 prosentin osuudella. Kyselyaineiston mukaan suomalaiset opiskelijat ovat olleet useammin vaihdossa naapurimaiden opiskelijoihin nähden. Vaihdossa olleista enemmistö on naisia. (Korkala 2012.)

Vaihtoon lähdön motiiveista tärkeimpänä nousevat esille toiseen maahan ja kulttuuriin tutustuminen sekä kielitaidon kartuttaminen joko oppimalla kokonaan uuden kielen tai parantamalla jo opitun kielen taitoa. Tärkeäksi koetaan myös uuden perspektiivin saaminen omaa opiskelua kohtaan sekä parempien kansainvälisten työnäkymien kehittäminen. Motiiveista vähiten tärkeäksi koetaan ulkomaisten opintojen pakollisuus omassa opintokokonaisuudessa tai opiskelu maineikkaassa oppilaitoksessa. Opiskelijoiden motiivit ovat samanlaisia sukupuolesta, iästä tai kansallisuudesta riippumatta. (Korkala 2012.)

Vastanneiden mukaan suurimpia vaihtojaksosta kertyneitä hyötyjä ovat uudet kaverit, kehittynyt kielitaito sekä kulttuurierojen parempi ymmärtäminen. Muita hyötyjä ovat muun muassa itsenäisyyden kasvaminen, henkilökohtaisten taitojen kehittyminen, kommunikaatiotaitojen kehittyminen ja kasvaneet mahdollisuudet ulkomaille työllistymiseen. (Korkala 2012.)

2.6.3 Vaihtoon lähdön esteet ja niihin vaikuttavat tekijät

Vaihtoon lähdön esteet olivat usein moninaisia. Henkilökohtaiset syyt, kuten perhe, poika- ja tyttöystävät olivat näistä yleisimpiä. Yleistä oli myös huoli opintojen viivästymisestä tai opintojen laadusta ulkomailla. Taloudelliset syyt nousivat myös korkeaksi huolenaiheeksi. 22:sta kohdasta viidenneksi tärkein este vaihtoon lähtemiselle oli informaation ja ohjauksen puuttuminen omassa oppilaitoksessa. Vaihtoon lähdön esteissä ei ollut merkittäviä maittaisia eroja. (Korkala 2012.)

Rohkaisulla on keskeinen rooli vaihto-opiskeluun liittyvässä päätöksenteossa. Opiskelijat, jotka eivät ole osallistuneet vaihtoon raportoivat saaneensa vähemmän rohkaisua lähteä vaihtoon muihin vastaajaryhmiin verrattuna. Kv-koordinaattoreilta saatu tuki on siis merkittävässä asemassa, erityisesti Suomessa. Tutkimuksessa kysyttiin myös sitä, että onko opiskelija katunut sitä, ettei osallistunut vaihtoon. 30 prosenttia ei katunut ollenkaan, 37,7 prosenttia vain hieman ja suurta katumusta oli kokenut vain 7,2 prosenttia vastanneista. Opiskelijat, jotka katuivat vaihtoon lähtemättömyyttä raportoivat muita opiskelijoita useammin tiedotuksen ja neuvonnan puutteen olleen keskeisin syy olla lähtemättä vaihtoon. (Korkala 2012.)

Yleinen mielipide vaihto-opiskelusta oli niin maakohtaisesti kuin sukupuolikohtaisestikin reilusti positiivisen puolella. Asteikolla 1-5 suhtautuminen oli kaikkiaan luokkaa 4,2. Suhtautuminen oli positiivista myös ei-liikkujien keskuudessa, joskin vaihdossa olleisiin verrattuna heidän suhtautumisensa oli hieman negatiivisempaa. Yleisesti ottaen vaihto-opiskelua arvostetaan erityisesti henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen kannalta. Vaihto-opiskeluun lähtemättömyyttä ei kaduta, mutta vaihto-opiskeluun suhtaudutaan kuitenkin positiivisesti (Korkala 2012.)

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tämän opinnäytetyön empiirisessä tutkimuksessa käytettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä on tehokas keino silloin kun tutkittava perusjoukko on suurehko. Kysely suoritettiin sähköisellä sähköisellä kyselylomakkeella, koska se on tehokas tapa kerätä vastauksia ja opiskelijoilla on lähtökohtaisesti sekä mahdollisuus että taidot käyttää internetiä. Kyselylomake tehtiin Webropol-palvelun avulla, joka on monille opiskelijoille tuttu ja täten helposti lähestyttävä palvelu. Kyselylomakkeeseen liitettiin myös avoimia kohtia, jotta tuloksissa tulisi ilmi myös sellaisia seikkoja, joita ei kyselylomaketta laatiessa osattu ottaa huomioon. (Heikkilä 2008, 18–19.)

Kvantitatiivisella, eli tilastollisella tutkimuksella pyritään selvittämään prosentiosuuksiin ja lukumääriin liittyviä kysymyksiä. Kvantitatiivinen tutkimus edellyttää tarpeeksi suurta ja edustavaa otosta. Asioita kuvataan numeeristen suureiden avulla ja tuloksia voidaan havainnollistaa erilaisten taulukoiden ja kuvioiden kautta. Tällainen tutkimustapa soveltuu asioiden välisten riippuvuuksien ja tutkittavissa ilmiössä tapahtuneiden muutosten toteamiseen. Saatuja tuloksia pyritään yleistämään tutkittua perusjoukkoa laajempaan joukkoon tilastollisten menetelmien keinoin. Kvantitatiivisella tutkimuksella saadaankin usein kartoitettua olemassa oleva tilanne. (Heikkilä 2008, 16.)

Kyselylomake on määrällisessä tutkimuksessa tavallisimmin käytetty aineistonkeruutapa. Tässä tutkimuksessa kyselylomake oli vakioitu eli standardoitu. Tällöin kaikilta kyselyyn vastaavilta kysyttiin sama asiasisältö täysin samalla tavalla. Kyselylomaketutkimuksessa perusjoukon vastaajat lukevat itse kirjallisesti esitetyn kysymyksen ja vastaavat siihen itse kirjallisesti. Kyselylomakkeen etuna voidaan pitää myös sitä, että kysely voidaan suorittaa anonyyminä, jolloin vastaaja jää tuntemattomaksi. Tässä kyselyssä Webropol-ohjelmisto piti anonymiteetistä huolen, ja motivaattorina ollut arvonta suoritettiin erillisen kyselyn voimin. Haittapuolena kyselylomaketutkimuksessa voidaan pitää riskiä alhaisesta vastausprosentista. (Vilkkä 2005, 73–74.)

3.1 Kyselylomakkeen laadinta

Kyselylomake on kyselytutkimuksessa olennainen osatekijä. Kyselylomakkeen laatimiseen on syytä paneutua huolellisesti, sillä huonosti suunniteltu tai puutteellinen lomake voi pilata muuten hyvän tutkimuksen. Lomakkeen suunnittelu edellyttää aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen tutustumista sekä tutkittavan ongelman pohtimista ja täsmentämistä. Suunnitteluvaiheessa on myös syytä ottaa huomioon se, miten aineistoa tullaan käsittelemään ja miten tulokset tullaan raportoimaan. On tärkeää, että tutkimuksen tavoite on täysin selvillä, ennen kuin kyselylomakkeen laatiminen aloitetaan. On siis selvitettävä, mihin kysymyksiin halutaan vastauksia, mitkä ovat tutkittaviin asioihin vaikuttavat taustatekijät ja että saadaanko tutkittavat asiat selville tutkimuslomakkeen kysymysten avulla. (Heikkilä 2008, 47.)

Heti kyselylomakkeen laatimisen alkuvaiheissa on varmistettava, että tutkittava asia on mitattavissa ja testattavissa. Muuttujien valinta on oltava perusteltavissa tutkimuksen viitekehyksen ja tavoitteiden nojalla. Tästä syystä viitekehyksen ja keskeisten käsitteiden on oltava selvillä ennen kyselylomakkeen laatimista. Kaikkea ei kuitenkaan tarvitse keksiä itse, vaan on hyvä perehtyä vastaaviin tutkimuksiin sekä aihepiiriin laajemminkin kuin vain omaa tutkimusta koskeviin teoksiin. (Vilkka 2005, 81.)

Hyvät kysymykset ja oikea kohderyhmä ovat merkkejä onnistuneesta kyselylomakkeesta. Vastaajan mielenkiintoa voidaan herättää helppojen ensimmäisten kysymysten ohella muun muassa selkeydellä, siisteydellä ja houkuttelevalla ulkonäöllä. Vastausohjeiden on syytä olla selkeitä ja yksiselitteisiä, jotta vastausten laatu olisi paras mahdollinen. Myös kysymysten looginen järjestys ja numerointi auttaa paremman lopputuloksen saamiseen. Kyselylomake ei saa olla liian pitkä, jotta vastaaja ei ehdi pitkästyä, mutta kyllin pitkä, että vastaaja kokee itsensä tärkeäksi. Paras lopputulos saadaan, kun kyselylomaketta testataan etukäteen ennen varsinaisen kyselyn aloittamista. (Heikkilä 2008, 48–49.)

3.2 Kyselylomakkeen edut ja haitat

Internetissä suoritettava kysely vaatii suhteellisen vähän resursseja kyselyn tekijältä. Esimerkiksi haastattelijoita ei tarvita ja paperia ei välttämättä kuluteta missään vaiheessa kyselyä. Tällöin myös laajan kyselyn suorittaminen on helppoa. Haastattelijoiden puuttuessa haastattelijan vaikutus kyselyn tuloksiin poistuu kokonaan. Vastaukset saadaan myös reaaliaikaisesti ja vastausprosenttia voidaan seurata kaiken aikaa. Arkaluontoisiin asioihin on helppo vastata anonymiteetin ollessa turvattu. (Heikkilä 2008, 20.)

Kyselylomakkeisiin liittyy myös haittapuolia. Tutkija ei voi olla varma, että vastaajat ottavat tutkimuksen tosissaan. Vastauksissa voi siis esiintyä epärehellisyyttä sekä huolimattomuutta. Riskinä on myös kysymysten väärinymmärtäminen. Joillakin voi myös olla ennakkoluuloja anonymien kyselyiden toimimiseen, eivätkä he välttämättä uskalla vastata arkaluontoisiin kysymyksiin tai kyselyyn ollenkaan. (Vilkkä 2005, 74–75.)

3.3 Tutkimuksessa käytetty kyselylomake

Ensimmäisenä kyselylomakkeessa kartoitettiin vastaajien perustietoja: ikä, sukupuoli, koulutusohjelma ja opintojen aloitusvuosi. Lisäksi vastaajia pyydettiin valitsemaan oikea kohta seuraavista: Olen suorittanut/olen parhaillaan kansainvälisessä opiskelijavaihdossa/työharjoittelussa, Olen hakenut kansainväliseen opiskelijavaihtoon/työharjoitteluun, Aion hakea kansainväliseen opiskelijavaihtoon/työharjoitteluun, En aio hakea kansainväliseen opiskelijavaihtoon/työharjoitteluun.

Seuraavalla sivulla opiskelijoilta kysyttiin henkilökohtaisia asioita, jotka estävät heitä lähtemästä kansainväliseen opiskelijavaihtoon tai työharjoitteluun. Väittämiin he vastasivat vaihtoehdoilla täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, en osaa sanoa, jokseenkin samaa mieltä sekä täysin samaa mieltä. Väitteet olivat pitkälti samoja kuin vastaavissa tutkimuksissa olleet väitteet. Kahdeksas väite En halua lähteä yksin ulkomaille lisättiin siksi, että haluttiin tutkia mahdollista ryhmävaihtojen merkitystä vaihtoon lähdön innokkuuteen.

Seuraavassa kohdassa kartoitettiin koulutusohjelmakohtaisia esteitä kansainväliselle liikkuvuudelle. Tällä pyrittiin selvittämään koulutusohjelmien

kansainväliseen liikkuvuuteen liittyviä epäkohtia ja parantamisen painopisteitä. Jälleen kysymykset olivat samoja kuin vastaavissa tutkimuksissa, joskin kuudes väite Koulutusallani ei tarjota mahdollisuutta ryhmävaihtoon lisättiin opinnäytetyön yhden tutkimusongelman selvittämiseksi. Tämän jälkeen sivun lopussa oli vapaamuotoinen kenttä asioille, jotka opiskelija kokee esteiksi kansainväliseen vaihtoon lähtemiselle, mutta joita ei tullut esille monivalinnoissa. Tällä pyrittiin saamaan syvyyttä tutkimukseen ja kehitysehdotuksia mahdolliseen jatkotutkimukseen.

Seuraavalla sivulla kysyttiin, mitkä asiat opiskelija kokee tärkeäksi kansainväliseen vaihtoon/työharjoitteluun hakeutumiselle. Kohtia oli kahdeksan, samoilla vaihtoehtoilla kuin edellisissäkin monivalinnoissa. Viimeisenä kohtana oli ryhmävaihtoon osallistumisen mahdollisuus. Kyselylomakkeen kolmannen sivun keskimmäisenä kohtana oli Mistä asioista toivot saavasi enemmän tietoa hakeutuessasi kansainväliseen vaihtoon/työharjoitteluun. Valitse mielestäsi kolme tärkeintä vaihtoehtoa. Tällä pyrittiin saamaan painopistealueita kansainvälisen toiminnan koordinaattoreille sekä koulutusohjelmille siitä, mihin suuntaan tuutorointia ja kannustavuutta pitäisi kehittää. Koko kyselyn viimeisenä kohtana oli vapaamuotoinen kenttä, johon pystyi kirjoittamaan mielipiteitä, huomioita, kehitysideoita ynnä muita vaihto-opiskeluun sekä tähän kyselyyn liittyen.

Kyselylomake lähetettiin sähköpostilla Rovaniemen ammattikorkeakoulun rakennustekniikan, maanmittaustekniikan, maaseutuelinkeinojen sekä metsätalouden toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoille. Sähköpostit lähetettiin luokkatunnuksittain ja kysely lähti 247 opiskelijalle. Vastauksia saatiin 43 kappaletta. Vastaukset on esitetty diagrammein ja luvuin.

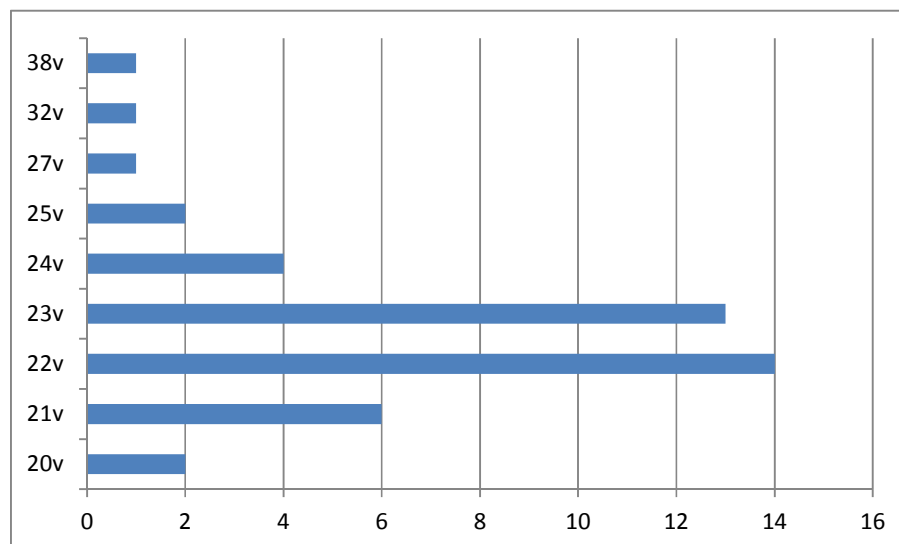
4. TUTKIMUSTULOSTEN TARKASTELU

Opinnäytetyön tutkimuksen aiheena oli selvittää Rovaniemen ammattikorkeakoulun tekniikan-, liikenteen- ja luonnonvara-alan toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoiden näkemyksiä kansainvälisen liikkuvuuden esteistä. Tutkimuksessa käytettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää ja aineisto kerättiin Webropol-internetkyselyn avulla. Perusjoukolle lähetettiin sähköposti, jossa selitettiin tutkimuksen tavoite ja jossa oli suora linkki kyselyyn. Kyselyn perusjoukko valittiin Rovaniemen ammattikorkeakoulun Rantavitikan kampuksella opiskelevista opiskelijoista. Kysely toteutettiin huhti – toukokuussa 2013. Vastausprosentti oli 17,5.

Tutkimustulokset on havainnollistettu diagrammeihin, jotka on saatu Webropol-palvelun raportointitoiminnoista. Diagrammeissa näkyvät vastaukset on avattu osa prosentein, osa luvuin. Diagrammeja selitetään myös tekstissä, jossa lukuja on kirjoitettu ylös. Seuraavassa käydään läpi kyselyn tuloksia kohta kohdalta.

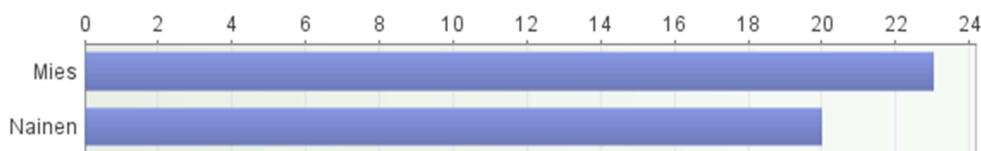
4.1 Perustiedot

Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin vastaajan ikää. Ikä tuli antaa vapaamuotoisesti, kuitenkin kahden numeron muodossa. Vastaajien iät olivat 20 ja 38 vuoden väliltä. Vastaajista 27 oli 22–23 vuotiaita (Kuvio 1).

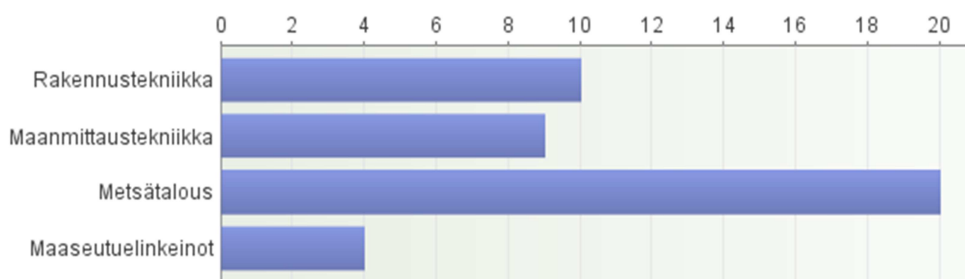
Kuvio 1. Vastaajien ikäjakauma

Toisessa kysymyksessä kysyttiin vastaajien sukupuolta. Vastaajista 23 oli miehiä ja 20 naisia (Kuvio 2).

Kuvio 2. Vastaajien sukupuolijakauma

Seuraavaksi kysyttiin, mitä koulutusohjelmaa opiskelija suorittaa (Kuvio 3). Suurin osa vastaajista edusti metsätalouden koulutusohjelmaa, pienin puolestaan maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmaa.

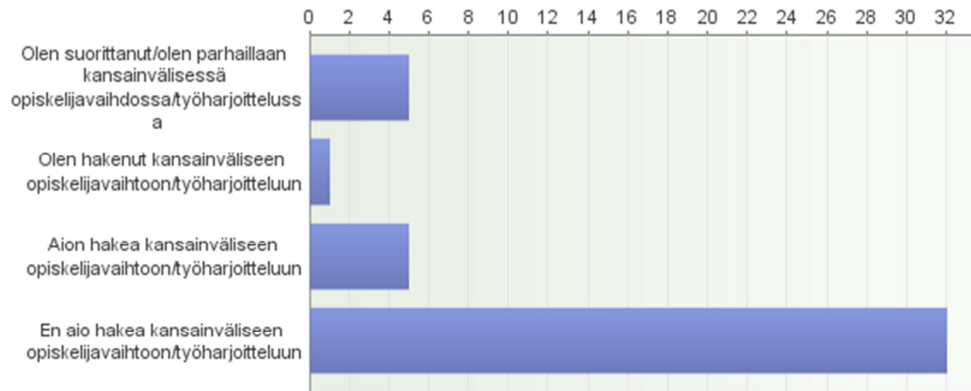
Kuvio 3. Vastaajat koulutusohjelmittain

Kaikki kyselyyn vastaajat opiskelivat koulutusaloillaan joko toista tai kolmatta vuotta. Kysymyksessä numero 4 selvitettiin opiskelijoiden jakautumista eri aloitusvuosille (Kuvio 4). Perusjoukko jakautui lähestulkoon puoliksi vuosien 2010 ja 2011 välille.

Kuvio 4. Vastaajien opintojen aloitusvuosi

Tutkimuksen perustiedoissa koettiin myös tärkeäksi selvittää vastaajan lähtötilanne kansainvälistä liikkuvuutta ajatellen (Kuvio 5). Huomattavan suuri osa vastaajista (32 opiskelijaa) ei aio hakea kansainväliseen opiskelijavaihtoon/työharjoitteluun. Viisi vastaajista oli joko suorittanut tai oli parhaimmillaan opiskelijavaihdossa, ja kuusi vastaajista olivat joko hakeneet tai aikovat hakea kansainväliseen opiskelijavaihtoon tai työharjoitteluun.

Kuvio 5. Osallistuminen tai hakeminen kansainväliseen opiskelijavaihtoon/työharjoitteluun

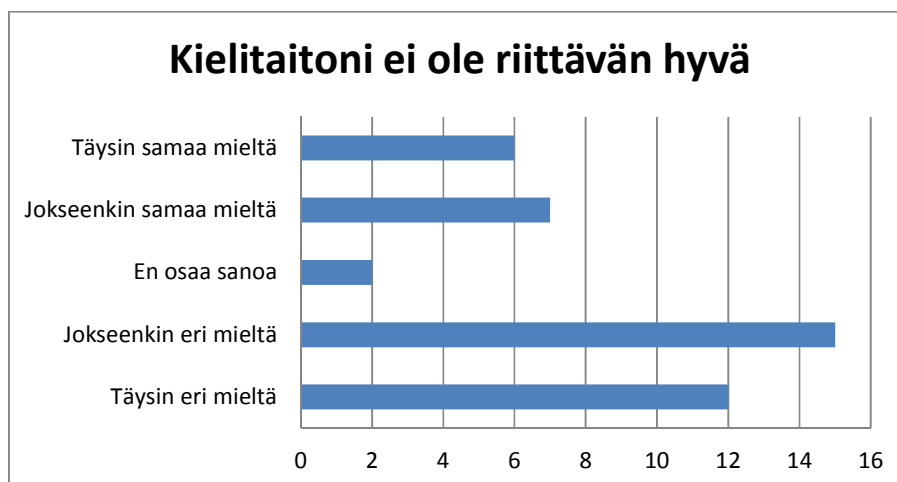
4.2 Henkilökohtaiset esteet kansainväliselle liikkuvuudelle

Olennainen osa tutkimusta oli selvittää opiskelijoiden henkilökohtaisia esteitä kansainväliseen vaihtoon hakeutumisessa. Osiossa esitettiin kahdeksan väittämää, joihin vastaajat vastasivat valitsemalla yhden kohdan asteikosta täysin eri mieltä, joihin vastaajat vastasivat valitsemalla yhden kohdan asteikosta täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, en osaa sanoa, jokseenkin samaa mieltä sekä täysin samaa mieltä.

Kysymyslomakkeessa esitettiin kahdeksan väittämää, jotka on eritelty alla omiin diagrammeihinsa kyselyn tuloksien selventämiseksi. Lopuksi on myös numeerinen esitys vastaajien jakaantumisesta eri vaihtoehtojen kesken. Yksi koko kyselyyn vastanneista oli jättänyt vastaamasta tähän kohtaan.

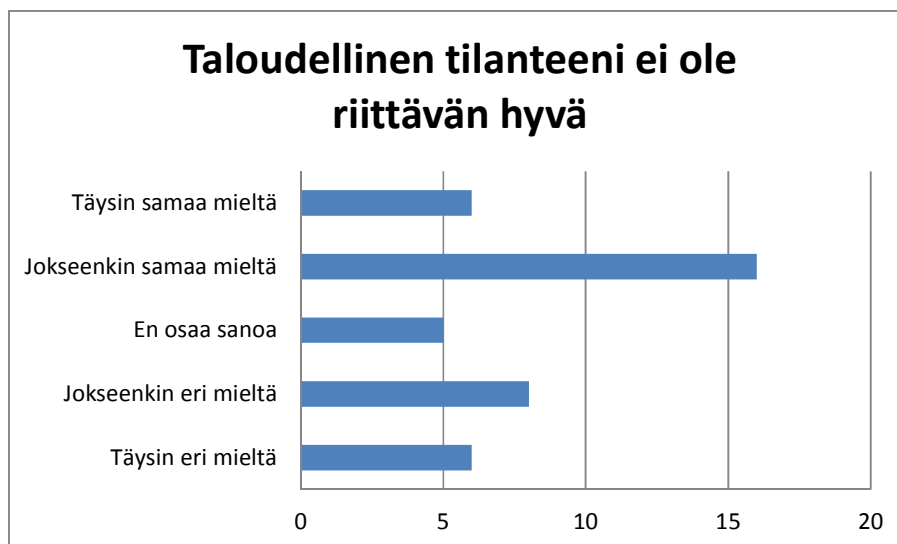
4.2.1 Kielitaito, taloudellinen tilanne ja perhesyyt

Ensimmäinen väittämä oli Kielitaitoni ei ole riittävän hyvä. Vastaajien tuli siis arvioida, onko heidän kielitaitonsa riittävä kansainvälistä liikkuvuutta ajatellen (Kuvio 6). Vastaajista kuusi oli täysin samaa mieltä, eli he eivät mielestään omaa tarpeeksi hyviä kielitaitoja lähteäkseen vaihto-opiskelemaan tai työharjoitteluun ulkomaille. Jokseenkin samaa mieltä oli seitsemän opiskelijaa. Vain kaksi ei osannut sanoa mielipidettään, ja huomattava enemmistö (27 opiskelijaa) olivat jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä väittämän kanssa.

Kuvio 6. Kielitaito

Seuraava väittämä kuului Taloudellinen tilanteeni ei ole riittävän hyvä (Kuvio 7). Vastaajista kuusi oli täysin eri mieltä, kahdeksan jokseenkin eri mieltä ja viisi ei osannut sanoa mielipidettään. Valtaosa opiskelijoista oli joko täysin samaa mieltä (6) tai jokseenkin samaa mieltä (16) väittämän kanssa.

Kuvio 7. Taloudellinen tilanne

Perhesyitä ja elämäntilannetta tarkastaltaessa vastaajat jakautuivat kohtalaisen tasaisesti En osaa sanoa kohdan molemmin puolin (Kuvio 8). Vastaajista 17 oli täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä sen kanssa, että perhesyyt tai elämäntilanne eivät mahdollista heidän lähtöään ulkomaille. 22 opiskelijaa puolestaan oli jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä väittämän kanssa. Suuntaan tai toiseen mielipidettään ei antanut kolme vastaajaa.

Kuvio 8. Perhesyyt

4.2.2 Tiedotus, opintojen viivästyminen ja hyödyllisyys

Tutkimuksessa selvitettiin myös sitä, onko opiskelijoilla mielestään tarpeeksi tietoa opiskelijavaihto/työharjoittelumahdollisuuksista (Kuvio 9).

Kuvio 9. Riittävä tietä opiskelijavaihto/työharjoittelumahdollisuuksista

Väitteen Minulla ei ole riittävästi tietoa opiskelijavaihto/ työharjoittelumahdollisuuksista kanssa täysin samaa mieltä oli vain yksi vastaaja. Sen sijaan jokseenkin samaa mieltä oli viisitoista opiskelijaa. Yhteensä 19 opiskelijaa olivat

joko jokseenkin tai täysin eri mieltä väittämän kanssa. Seitsemän ei osannut sanoa mielipidettään.

Opiskelujen viivästyminen mietitytti useaa opiskelijaa. En halua viivästyttää opintojani väittämän kanssa (Kuvio 10) 12 opiskelijaa oli täysin samaa mieltä ja 14 opiskelijaa jokseenkin samaa mieltä. 12 opiskelijaa ei kokenut opiskelujen viivästyistä joko haittana tai uhkana ollessaan jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä väittämän kanssa.

Kuvio 10. Opintojen viivästyminen

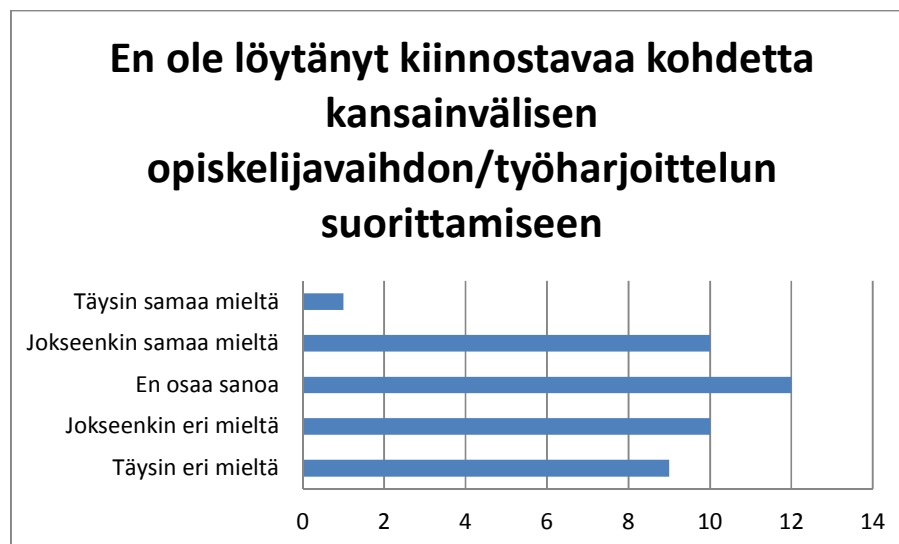

Kuvio 11. Kansainvälisen opiskelijavaihdon/työharjoittelun hyödyllisyys

Kansainvälisen opiskelijavaihdon ja työharjoittelun hyödyllisyydestä muistutetaan opiskelijoita aika ajoin. Seuraavana väittämänä oli En ole vakuuttunut kansainvälisen opiskelijavaihdon/työharjoittelun hyödyllisyydestä (Kuvio 11). Väittämän kanssa täysin samaa mieltä oli kuusi opiskelijaa, jokseenkin samaa mieltä 13 opiskelijaa. En osaa sanoa -kohdan valitsi viisi opiskelijaa. Kahdeksan opiskelijaa oli väittämän kanssa täysin eri mieltä, kymmenen jokseenkin eri mieltä.

4.2.3 Sopiva kohde ja ryhmävaihto

Seuraava kuvio esittää väittämän En ole löytänyt kiinnostavaa kohdetta kansainvälisen opiskelijavaihdon/työharjoittelun suorittamiseen vastaajien jakautumista (Kuvio 12). Täysin samaa mieltä väittämän kanssa oli vain yksi opiskelija, ja eniten vastauksia (12) sai kohta En osaa sanoa. Loput vastaajista jakautuivat tasaisesti jäljelle jääneiden vaihtoehtojen kesken

Kuvio 12. Kiinnostavan kohteen löytyminen

Tässä tutkimuksessa haluttiin kiinnittää huomiota myös ryhmävaihtojen mahdolliseen vaikutukseen ulkomaille lähtemisessä. Väitteen En halua lähteä yksin ulkomaille kanssa (Kuvio 13) täysin samaa mieltä oli kahdeksan opiskelijaa. Jokseenkin samaa mieltä oli 11 opiskelijaa. Jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä väittämän kanssa oli 19 opiskelijaa, joten vastaajat jakautuivat tässä tapauksessa tasan En osaa sanoa -kohdan molemmiin puoliin

Kuvio 13. Yksin ulkomaille

4.3 Koulutusohjelmakohtaiset esteet kansainväliselle liikkuvuudelle

Henkilökohtaisten esteiden ohella tutkimuksessa selvitettiin koulutusohjelmiin liittyviä esteitä kansainväliselle liikkuvuudelle. Tässä osiossa kohtia oli kuusi, ja vastaajia oli yhteensä 42, joten kaikki paitsi yksi vastasivat myös tähän kohtaan. Vastaustyyli ja asteikko olivat samat kuin edellisessä kohdassa.

Vastaukset on esitetty väite kerrallaan siten, että tulokset on luettavissa koulutusohjelmakohdittain. Sivussa olevassa selitteessä on puolestaan esitetty värikoodit, joiden avulla tulkitaan mielipidettä esitettyyn väittämään. Koulutusohjelmakohdittain on myös esitetty vastaajien määrä (N), jonka avulla voidaan paremmin hahmottaa kuinka suuri osuus vastaajista koostui mistäkin koulutusohjelmasta

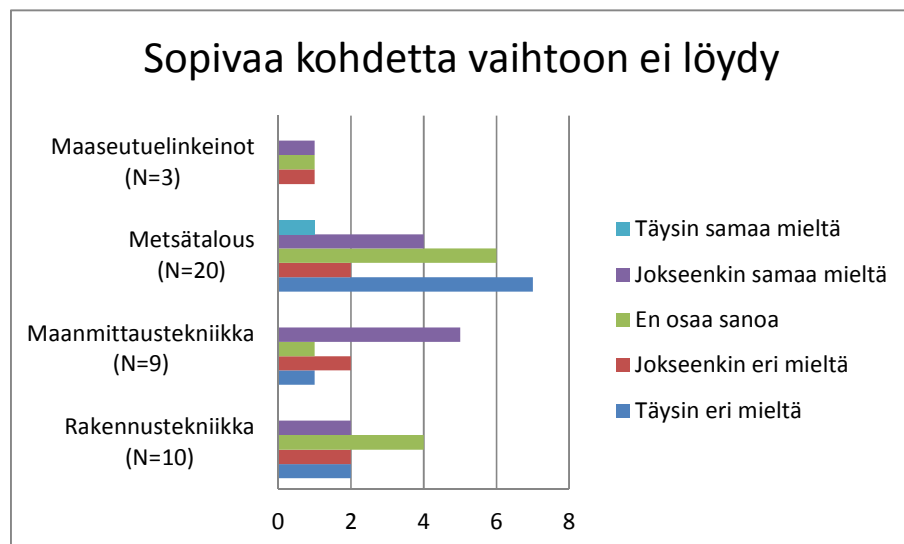
4.3.1 Tiedotus ja sopiva kohde

Ensimmäisenä väittämänä oli Opiskelijavaihtomahdollisuuksista ei ole tarpeeksi tietoa saatavilla (Kuvio 14). Vastaajamäärän ollessa kohtalaisen pieni tämänkaltaisesta kuvaajasta tulee hieman rikkonainen, mutta kysymyksen olemuksen huomioon ottaen tapa on perusteltavissa. Vastaukset on myös esitetty vastaavissa tutkimuksissa samalla tavalla, joten tämä helpottaa kuvioiden vertailua muihin tutkimuksiin.

Kuvio 14. Opiskelijavaihtomahdollisuuksista ei tarpeeksi tietoa

Seuraavana väittämänä oli Sopivaa kohdetta vaihtoon ei löydy (Kuvio 15). Maaseutuelinkeinojen opiskelijoilla vastaukset hajaantuivat siten, että yksi oli jokseenkin samaa mieltä, yksi ei osannut sanoa, ja yksi oli jokseenkin eri mieltä.

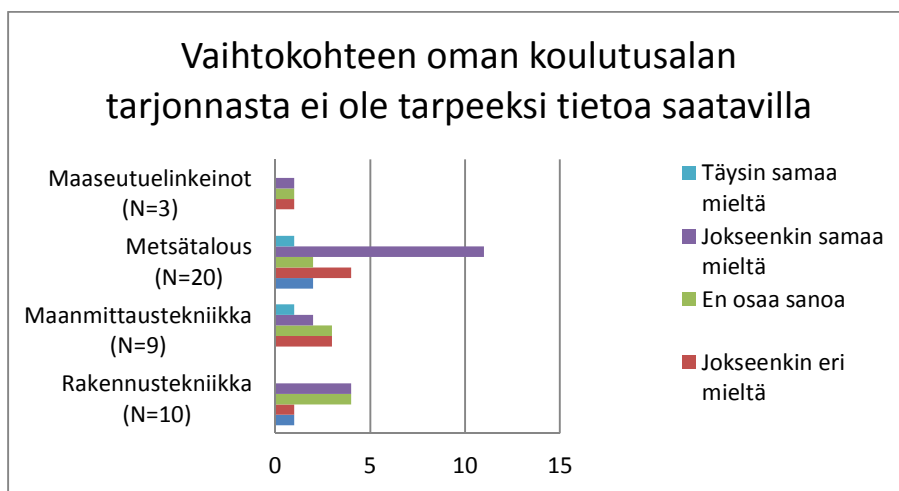

Kuvio 15. Sopiva kohde vaihtoon

Metsätalouden opiskelijoista seitsemän oli täysin eri mieltä ja kaksi jokseenkin eri mieltä. Neljä vastaajista oli jokseenkin samaa mieltä ja vain yksi täysin samaa mieltä. Maanmittaustekniikan vastaajista suurin osa oli jokseenkin samaa mieltä. Rakennustekniikallakin vastaukset hajaantuivat kohtalaisen

tasaisesti En osaa sanoa kohdan ympärille, ollen kuitenkin hieman enemmän erimielisyyden kannalla.

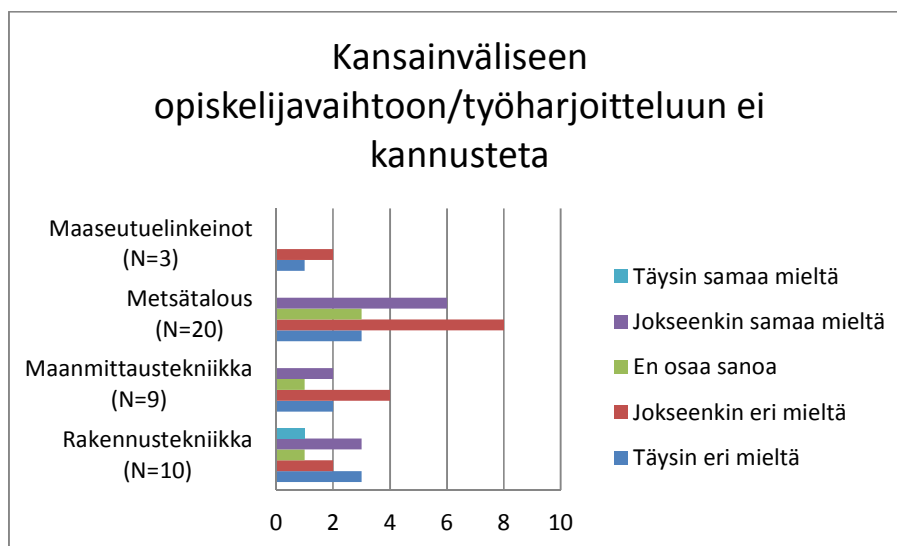
Seuraavana väittämänä oli Vaihtokohteen oman koulutusalan tarjonnasta ei ole tarpeeksi tietoa saatavilla (Kuvio 16). Maaseutuelinkeinojen vastaukset jakautuivat jälleen tasan En osaa sanoa kohtaan ja sen molemmin puolin. Metsätalouden 20 vastaajasta 11 oli jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa. Maanmittaustekniikan vastaajista kolme oli jokseenkin eri mieltä, ja kolme joko täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä. Rakennustekniikan vastaajista hienoinen enemmistö oli sitä mieltä, että vaihtokohteen oman koulutusalan tarjonnasta ei ole tarpeeksi tietoa saatavilla.

Kuvio 16. Vaihtokohteen oman koulutusalan tarjonnasta ei tarpeeksi tietoa saatavilla

4.3.2 Kannustus ja hyötyminen

Kuviossa 17 on esitetty vastauksien jakautuminen väitteeseen Kansainväliseen opiskelijavaihtoon/työharjoitteluun ei kannusteta. Yleisenä linjana kaikilla koulutusohjelmilla on, että enemmistö vastaajia on ollut enemmän eri mieltä kuin samaa mieltä väittämän kanssa. Rakennustekniikan vastaajissa ero on pienin, sillä viisi vastaajaa on ollut eri mieltä väittämän kanssa, ja neljä samaa mieltä.

Kuvio 17. Kansainväliseen opiskelijavaihtoon/työharjoitteluun ei kannusteta

Seuraavan kohdan väittämä oli Kansainvälisestä kokemuksesta ei ole hyötyä (Kuvio 18). Kysymyksellä pyrittiin selvittämään, kokevatko opiskelijat kansainvälisen kokemuksen turhaksi omassa koulutusohjelmassaan ja täten tulevaisuuden ammateissaan.

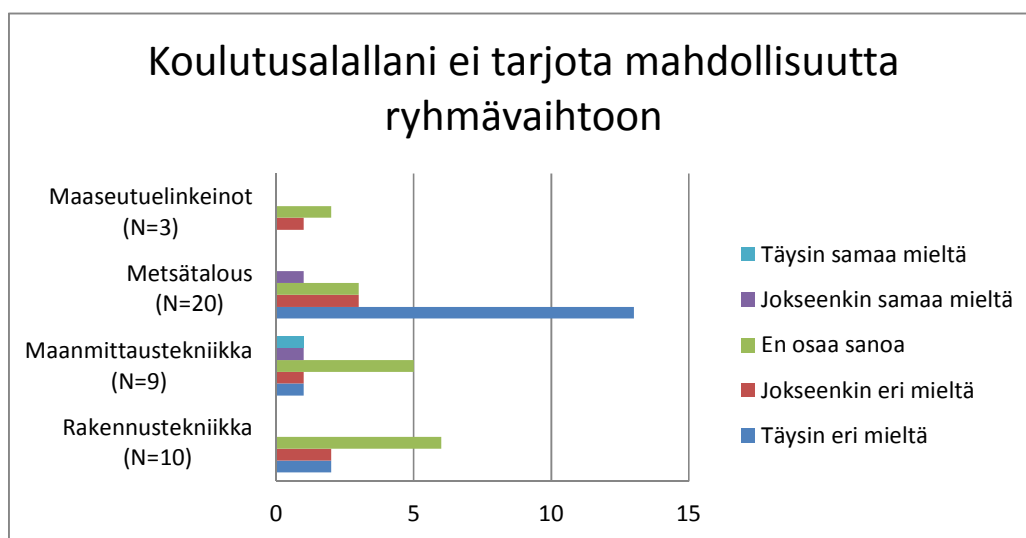
Kuvio 18. Kansainvälisestä kokemuksesta ei hyötyä

Kaikkien koulutusohjelmien vastauksista tuli kuitenkin selväksi se, että kansainvälisellä kokemuksella koetaan olevan hyötyä. Ainoastaan maanmittaustekniikan opiskelijoilta saatiin kaksi eriävää mielipidettä. Metsätalouden vas-

taajissa puolestaan oli huomattavan paljon (8) vastaajaa, jotka eivät osanneet sanoa kantaansa.

4.3.3 Ryhmävaihdon merkitys ja vapaa kenttä

Kuten jo aiemmin on tullut esille, tässä tutkimuksessa oli tarkoituksena selvittää myös ryhmävaihdon merkitystä vaihtoon lähdön innokkuuteen. Väittämä oli Koulutusalallani ei tarjota mahdollisuutta ryhmävaihtoon (Kuvio 19). Maanmittaustekniikan opiskelijoita lukuunottamatta vastaukset olivat koulutusalasta riippumatta enemmän eri mieltä kuin samaa mieltä väittämän kanssa. Maanmittaustekniikan ja rakennustekniikan vastauksissa kuitenkin kohta En osaa sanoa nousi yksittäisistä vaihtoehtoista eniten kannatusta saaneeksi.

Kuvio 19. Koulutusalallani ei tarjota mahdollisuutta ryhmävaihtoon

Koulutusohjelmakohtaisten esteiden jälkeen kyselyssä oli vapaamuotoinen kenttä. Vapaamuotoiseen kenttään opiskelijat pystyivät kirjoittamaan asioita, jotka he kokevat esteiksi vaihtoon lähtemiselle, mutta joita ei tullut esille monivalintakysymyksissä. Tähän kohtaan kommenttinsa jätti yhdeksän vastaajaa.

Yksi vastanneista toivoi mahdollisuutta lyhyempään vaihtoon:

"Mahdollisuus lyhyempään vaihtoon, esim. 4-6 viikkoa kannustaisi ainakin itseäni lähtemään vaihtoon. Kolme kuukautta on,

elämäntilanteen huomioon ottaen, melko mahdoton. En siis tiedä vielä haenko vaihtoon vai en.”

Eräs vastannut peräsi enemmän tietoa hyväksiluvuista:

”Tarvittaisiin enemmän tietoa vaihtokohteen opinnoista, ja miten ne oikeasti saa sisällytettyä omaan tutkintoon ilman, että tulee vain vapaavalintaisia aivan liikaa.”

Myös oma-aloitteisuuden puute nousi esille vastauksissa:

”Ehkäpä suurin este on oma saamattomuus. Sitä mieltii vain viikosta toiseen, että pitäis käyä kyselemässä vaihtohommia ja pitäis lähteä...”

Yksi vastaaja nosti esille ihmissuhteiden merkityksen:

”Suomessakin on jo ihan tarpeeksi nähtävää näin opiskelujen puitteissa, ja jos on ollut jo 5 vuotta etäsuhteessa, ei sitä halua enää pitkittää nyt, kun on lopultakin päässyt samaan kaupunkiin saman katon alle siipantekeleensä kanssa.”

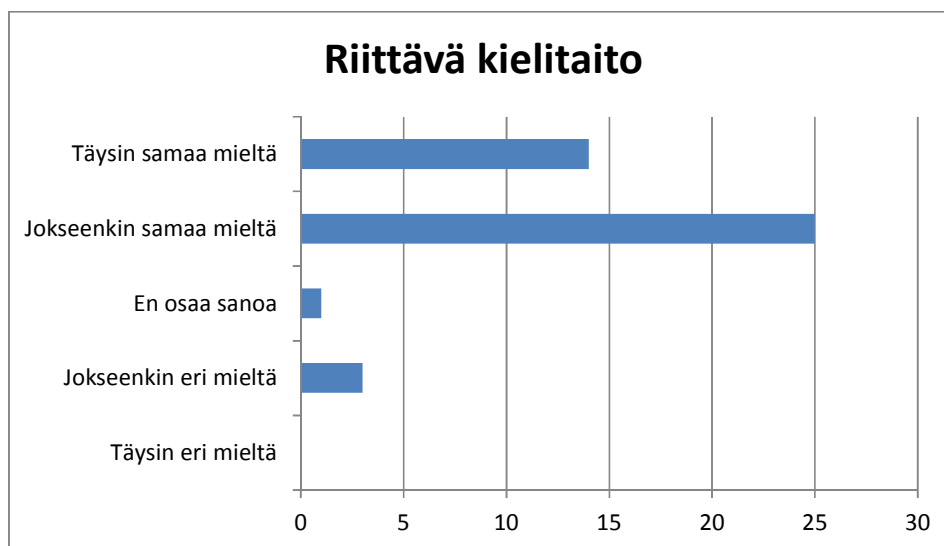
4.4 Mitkä asiat koet tärkeäksi kansainväliseen vaihtoon/työharjoitteluun hakeutumiselle

Tutkimuksessa kysyttiin myös opiskelijoiden mielestä tärkeimpiä edellytyksiä kansainväliseen opiskelijavaihtoon tai työharjoitteluun hakeutumiselle. Väittämiä oli kahdeksan, ja jokaiseen oli mahdollisuus vastata samalla asteikolla kuin aikaisempiinkin kysymyksiin.

Vastauksia ei ole eritelty koulutusohjelmittain, koska vastaukset olivat varsin yhtenäisiä koulutusohjelmasta riippumatta. Näin on ollut myös vastaavissa tutkimuksissa. Havainnointi on myös helpompaa, kun kuvaajat eivät ole liian rikkonaisia.

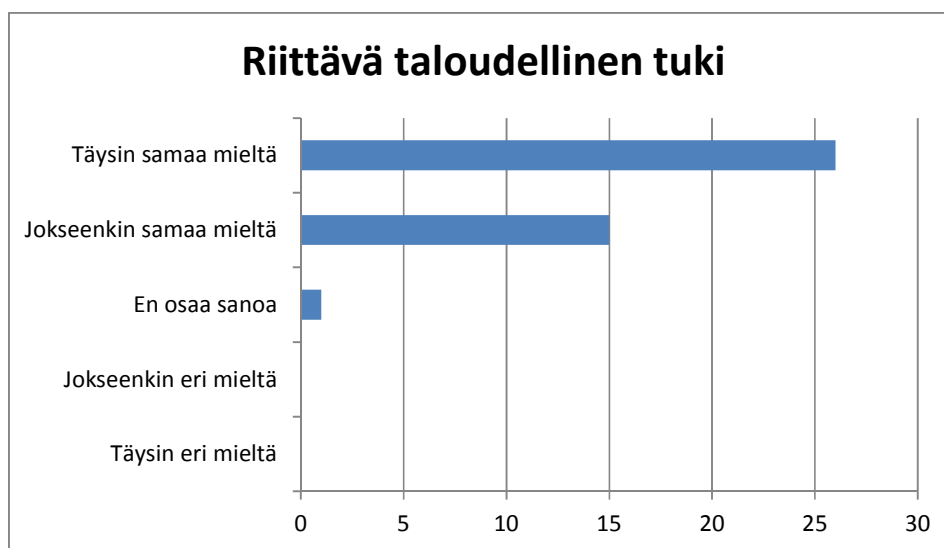
4.4.1 Kielitaito, taloudellinen tuki ja kulttuurien tuntemus

Ensimmäisessä väittämässä kartoitettiin riittävän kielitaidon merkitystä vaihtoon hakeutumiselle (Kuvio 20). Kuviosta voidaan havaita, että kielitaidon merkitys on opiskelijoiden mielestä suuri.

Kuvio 20. Riittävä kielitaito

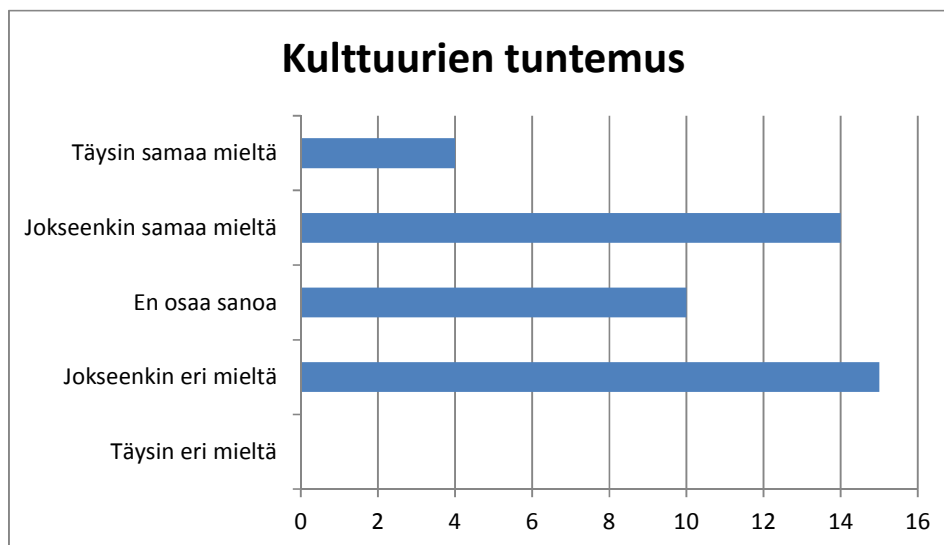
Seuraavassa kohdassa tarkasteltiin taloudellisen tuen merkitystä (Kuvio 21). Opiskelijoiden taloudellinen tilanne on ollut framilla aikakaudesta riippumatta, joten yllätyksetön tulos oli se, että riittävä taloudellinen tuki on todella suuressa osassa opiskelijoiden vaihtoon hakeutumisessa. Suurimmaksi yksittäiseksi vaihtoehdoksi kohosikin Täysin samaa mieltä 26 vastaajalla.

Kuvio 21. Riittävä taloudellinen tuki

Kulttuurien tuntemuksessa vastauksissa esiintyi suurempaa hajontaa (Kuvio 22). Kuitenkin kohta Täysin eri mieltä jäi vaille kannattajaa, ja samanmielisyyden kannalla oli hienoinen enemmistö. Neutraalisti vastasi kymmenen

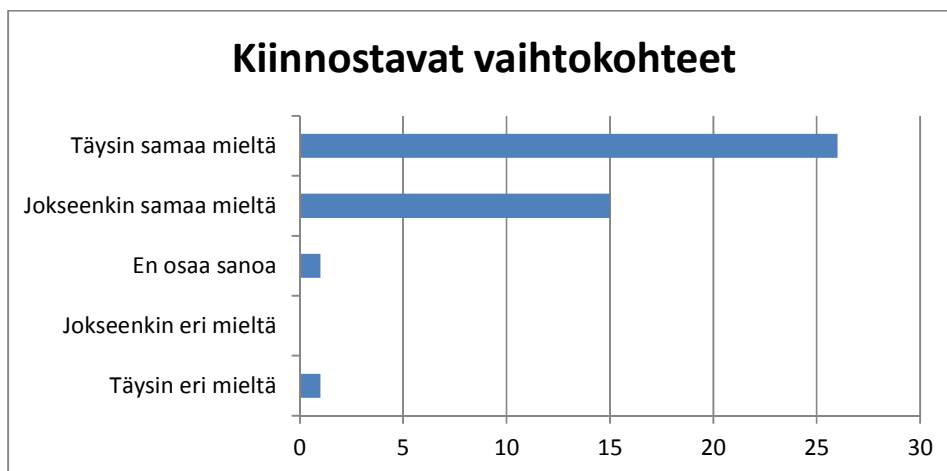
opiskelijaa.

Kuvio 22. Kulttuurien tuntemus

4.4.2 Vaihtokohteet ja kannustus

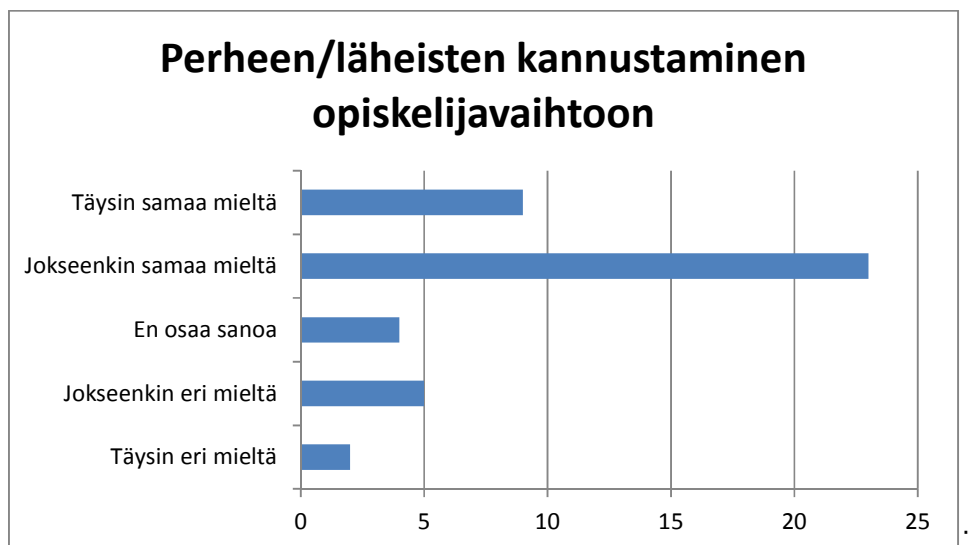
On ymmärrettävää, että kiinnostavat vaihtokohteet pelaavat suurta osaa vaihtoon lähtemisen motiiveissa (Kuvio 23). Täysin samaa mieltä asian kanssa oli 26 vastaajaa, jokseenkin samaa mieltä 15 vastaajaa. Vain yksi vastaaja ei osannut ilmoittaa kantaansa ja vain yksi vastaaja oli täysin eri mieltä. Kyseessä on yksi selvimmin erottuva yksittäinen kohta koko tutkimuksessa

Kuvio 23. Kiinnostavat vaihtokohteet

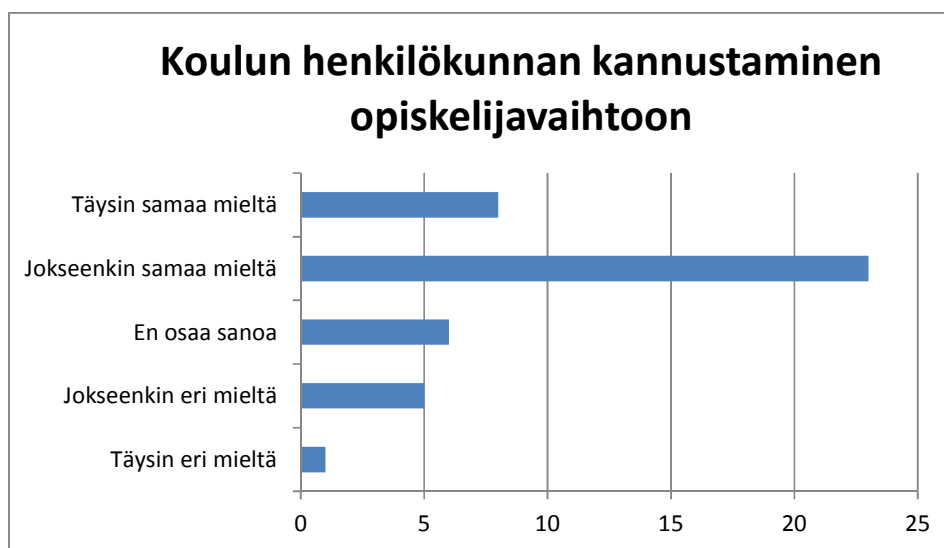
Hieman vaihtelevampi tulos saatiin kohtaan Perheen/läheisten kannustaminen opiskelijavaihtoon (Kuvio 24), vaikkakin kanta oli tässä kohdassa melko selvä. Vastaajista 32 oli sitä mieltä, että perheen ja läheisten kannustamisella

on merkitystä opiskelijavaihtoon hakeutumisella. Neljä vastaajista ei ilmoittanut kantaansa, ja eri mieltä väittämän kanssa oli seitsemän vastaajaa

Kuvio 24. Perheen/läheisten kannustaminen opiskelijavaihtoon

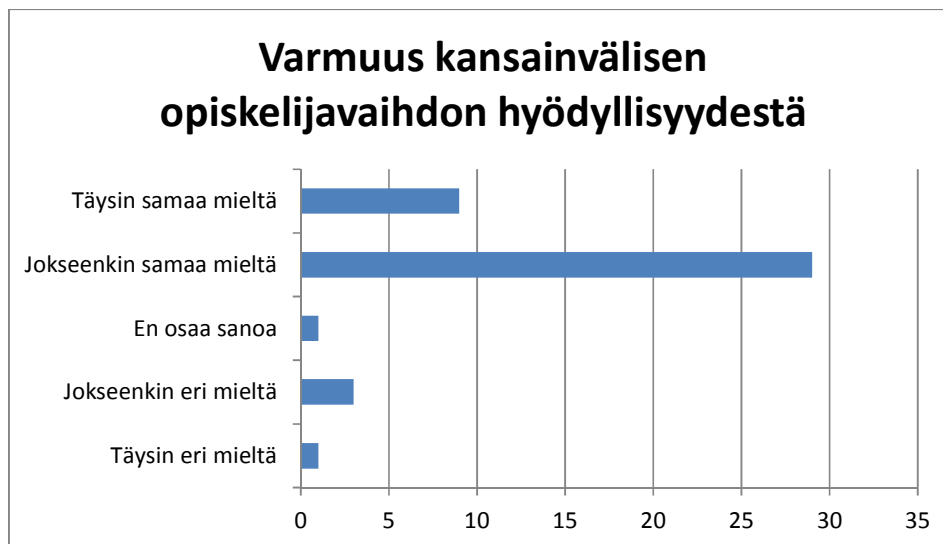
Koulun henkilökunnan kannustamisella koettiin myös olevan myönteinen vaikutus kansainväliseen liikkuvuuteen (Kuvio 25). Vaikutus ei ollut niin selkeä kuin perheen tai läheisten vaikutuksella, mutta huomattava kuitenkin. Vastaajista 31 oli myönteisen vaikutuksen kannalla ollen samaa mieltä väittämän kanssa, kuuden ollessa eri mieltä. Kuusi vastaajaa merkitsi kohdan En osaa sanoa.

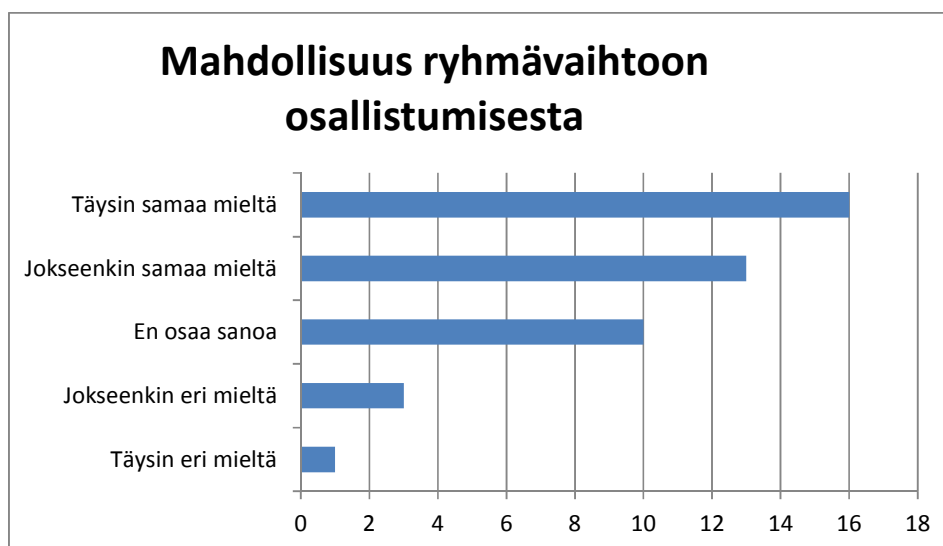
Kuvio 25. Koulun henkilökunnan kannustaminen opiskelijavaihtoon

4.4.3 Hyödyllisyys ja ryhmävaihdon merkitys

Seuraavan kohdan väittämä kuului Varmuus kansainvälisen opiskelijavaihdon hyödyllisyydestä (Kuvio 26). Tässäkin kohdassa oltiin valtaosin samaa mieltä väittämän kanssa. Vastaajista 38 vastasi joko Täysin samaa mieltä tai Jokseenkin samaa mieltä. Yksi ei osannut sanoa mielipidettään, kaksi oli jokseenkin eri mieltä ja yksi täysin eri mieltä.

Kuvio 26. Varmuus kansainvälisen opiskelijavaihdon hyödyllisyydestä

Kuvio 27. Mahdollisuus ryhmävaihtoon osallistumisesta

Tutkimuksessa otettiin mahdollisuus ryhmävaihtoon osallistumisesta esiin myös tässä kysymyksessä. Valtaosa vastaajista oli sitä mieltä, että mahdolli-

suudella ryhmävaihtoon on merkitystä kansainväliseen vaihtoon hakeutumisessa (Kuvio 27). Vain neljä vastanneista oli eri mieltä väittämän kanssa.

4.5 Mistä asioista toivot saavasi enemmän tietoa hakeutuessasi kansainväliseen opiskelijavaihtoon/työharjoitteluun

Tutkimuksen tässä osiossa haluttiin selvittää opiskelijoiden näkemyksiä siitä, mistä asioista he toivoisivat saavansa enemmän tietoa hakiessaan kansainväliseen opiskelijavaihtoon/työharjoitteluun (Kuvio 28). Kysymyksessä oli seitsemän kohtaa, joista vastaajien pyydettiin valitsevan kolme heidän mielestään tärkeintä vaihtoehtoa. Tärkeysjärjestystä ei vaadittu, vain kolmen keskeisimmän asian valitseminen. Tällä pyrittiin saamaan kehitysehdotuksia koulutusohjelmille sekä KV-koordinaattoreille. On helpompaa kohdistaa käytävissä olevat voimavarat, kun suurimmat tiedon tarpeet tunnistetaan.

Kuvio 28. Mistä asioista enemmän tietoa

Eniten opiskelijat halusivat tietoa ulkomaisten opintojen sopivuudesta omaan koulutusohjelmaansa. Vastaajista 30 valitsi tämän kohdan. Lähes yhtä tärkeäksi koettiin myös saada lisää tietoa opiskelijavaihto/työharjoittelumahdollisuuksista (27 vastaajaa). Kolmanneksi eniten tietoa haluttiin hakuprosesseista. Nämä kolme kohtaa saivat yhteensä 80 vastaajan

kannatuksen. Ero muihin vaihtoehtoihin oli kohtalaisen suuri, sillä loput neljä kohtaa keräsivät yhteensä vain 45 vastaajan kannatuksen.

4.6 Jäikö jotain sanottavaa

Tutkimuslomakkeen lopussa oli vapaamuotoinen kenttä, johon vastaajat pysyivät halutessaan kirjottamaan huomioita, kommentteja, kehitysehdotuksia ynnä muita mielen päällä olleita asioita. Tähän kohtaan kommenttinsa jätti kuusi vastaajaa.

Yksi vastaajajista korosti vaihto-opiskelun merkitystä ja helppoutta:

”Vaihto-opiskelu on erittäin tärkeää jokaiselle opiskelijalle. Pääset tutustumaan uuteen ympäristöön ja tapaat paljon uusia ystäviä. Ei kannata jännittää turhaan vaihtoon lähtiä. Esimerkiksi eurooppaan on todella helppo lähteä, eikä käytännön järjestelyt vaadi paljoa.”

Kaksi vastaajista nosti esille ensikäden kokemusten jakamisen merkityksen. Heidän mielestään olisi hyvä keino motivoida opiskelijoita lähtemään ulkomaille, mikäli siellä jo vaihdossa olleet kävisivät esittelemässä vaihto-opiskelukokemustaan opiskelutovereille:

”En tiedä onko ollut tai onko käytössä, mutta kansainvälisessä vaihto-opiskelussa olleita opiskelijoita voisi mielestäni velvoittaa palattuaan pitämään lyhyt esitys vaihto-opiskeluajasta omalle luokalleen tai nuoremmille luokille.”

”Vaihdossa olleiden opiskelijoiden omat kokemukset ja mielipiteet kuuluviin, ensikäden tieto vaihto-opinnoista kannustaisi varmasti!”

5 TUTKIMUSTULOSTEN YHTEENVETO JA LUOTETTAVUUDEN TARKASTELU

5.1 Tutkimustulosten yhteenveto

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mitkä asiat Rovaniemen ammattikorkeakoulun tekniikan-, liikenteen- ja luonnonvara-alan toisen ja kolmannen vuoden opiskelijat kokevat esteiksi kansainväliselle liikkuvuudelle. Asiaa tarkasteltiin niin henkilökohtaisten kuin koulutusohjelmakohtaistenkin ongelmien pohjalta. Myös opiskelijoiden mielestä tärkeimmät edellytykset vaihtoon lähtemiselle kartoitettiin. Tarkoituksena oli myös selvittää suurimpia epäkohtia kansainväliseen liikkuvuuteen kannustamisessa, ja antaa painopisteitä kansainvälisen koordinoinnin kehittämiseksi.

Ensimmäisessä kohdassa kysyttiin henkilökohtaisia esteitä kansainväliselle liikkuvuudelle. Kielitaidon riittävyyttä esteenä vaihtoon lähtemiselle piti vain 31 prosenttia vastaajista. Tämä kohta oli yksi selvimmin erottuva yksittäinen väite, sillä 64 prosenttia vastaajista ei kokenut kielitaitoaan esteeksi kansainväliselle liikkuvuudelle. Taloudellisen tilanteen riittämättömyys oli este 54 prosentille vastaajia. Lähes yhtä suurelle osalle esteenä olivat perhesyyt tai elämäntilanne (52 prosenttia). Riittävästi tietoa opiskelijavaihto/ työharjoittelumahdollisuuksista oli 45 prosentilla vastaajia. Kantaansa ei osannut sanoa 17 prosenttia vastaajista.

Vastaajista 62 prosenttia pelkäsi opintojensa viivästyvän, eikä halunnut täten hakeutua kansainväliseen vaihtoon. Kansainvälisen liikkuvuuden tuomista hyödyistä oltiin erimielisiä, sillä 43 prosenttia oli väitettä vastaan, 45 prosenttia samaa mieltä. Myös kiinnostavan vaihtokohteen löytymisessä vastaajat jakaantuivat tasaisesti kaikkiin kategorioihin. Kantaansa ei osannut sanoa 29 prosenttia, 45 prosenttia oli eri mieltä ja 26 prosenttia samaa mieltä sen kanssa, että kiinnostavaa vaihtokohdetta ei ole löytynyt. Tasaisimmin mielipiteet jakoi väittämä En halua lähteä yksin ulkomaille. Vastaajista 45 prosenttia oli sekä vastaan, että samaa mieltä väittämän kanssa. Näin ollen kymmenen prosenttia ei osannut sanoa kantaansa.

Koulutusohjelmakohtaisissa kysymyksissä hajonnat olivat suurehkoja, johtuen yksittäisten koulutusalojen pienestä vastaajamäärästä. Esimerkiksi maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmasta vastaajia oli vain kolme kappaletta, joten heidän vastauksissaan esiintyy helposti kohtuuttoman suuria prosentuaalisia eroja muihin koulutusaloihin nähden. Sama pätee myös muihin koulutusohjelmiin, sillä maanmittaustekniikan vastaajia oli yhdeksän ja rakennustekniikan vastaajia kymmenen kappaletta.

Joitakin yhteisiä linjoja voidaan kuitenkin tuloksista havaita. Väittämässä Sopivaa kohdetta vaihtoon ei löydy oli maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmaa lukuunottamatta yleistä eriävä mielipide. Erityisesti metsätalouden kohdalla tilanne oli selvä, kun seitsemän kymmenestä vastaajasta oli täysin eri mieltä väittämän kanssa. Väitteen Vaihtokohteen oman koulutusalan tarjonnasta ei ole tarpeeksi tietoa saatavilla kohdalla vastaukset vaihtelivat kaikissa koulutusohjelmissa suuresti. Metsätalouden koulutusohjelmassa tiettyä trendiä oli havaittavissa, kun vastaajista 12 oli väittämän kanssa samaa mieltä ja vain kuusi eri mieltä.

Tuloksien perusteella kansainväliseen opiskelijavaihtoon ja työharjoitteluun kannustetaan kaikissa koulutusohjelmissa. Jokaisen koulutusohjelman vastauksissa enemmän kannatusta sai erimielisyys kuin samanmielisyys väittämän kanssa. Kohdassa Kansainvälisestä kokemuksesta ei ole hyötyä maanmittaustekniikka oli ainoa, jossa oltiin myös samaa mieltä väittämän kanssa. Muiden koulutusohjelmien kohdalla oltiin joko neutraaleja tai eri mieltä, eli kansainvälisestä kokemuksesta koettiin olevan hyötyä. Ryhmävaihtoa käsitelleessä kohdassa Koulutusallani ei tarjota mahdollisuutta ryhmävaihtoon, maanmittaustekniikan vastaajista viisi ei osannut sanoa mielipidettään, ja kaksi oli joko puolesta tai vastaan väitteen kanssa. Maaseutuelinkeinojen, metsätalouden ja rakennustekniikan osalla oltiin enemmän väitettä vastaan. Rakennustekniikan vastauksissa 60 prosenttia opiskelijoista ei osannut sanoa mielipidettään.

Tutkimuksessa kysyttiin myös tärkeimpiä edellytyksiä kansainväliseen opiskelijavaihtoon ja työharjoitteluun hakeutumiselle. Riittävän kielitaito oli merkittävä edellytys, sillä 39 vastaajaa oli samaa mieltä asiasta. Vielä tätäkin

enemmän oltiin yhtä mieltä siitä, että riittävä taloudellinen tuki on tärkeää. Vain yksi vastaajista vastasi neutraalisti, loput olivat jokseenkin tai täysin samaa mieltä asiasta. Kulttuurien tuntemuksessa tuli myös viisitoista eriävää mielipidettä, ja kymmenen opiskelijan vastatessa En osaa sanoa, kahdeksantoista oli samaa mieltä kulttuurien tuntemuksen merkityksestä. Lähes kaikki vastaajat (42) olivat sitä mieltä, että vaihtokohteiden täytyy olla kiinnostavia, jotta vaihtoon tulee lähdettyä.

Perheen, läheisten kannustamisella koki olevan merkitystä 76 prosenttia vastaajista. Lähes sama tulos saatiin koulun henkilökunnan kannustamisen merkitykselle, 73 prosenttia vastaajista. Vaihtoon lähtemisen hyödyllisyydestä olivat varmoja 90 prosenttia vastaajista. Mahdollisuudesta ryhmävaihtoon ei osannut sanoa 24 prosenttia, mutta 69 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että se olisi edellytys kansainväliselle liikkuvuudelle.

Viimeisenä vastaajilta kysyttiin, mistä asioista he toivovat saavansa enemmän tietoa kansainväliseen vaihtoon/työharjoitteluun hakeutuessaan. Kolme eniten toivottua kohtaa seitsemästä olivat ulkomaisten opintojen sopivuus omaan koulutusohjelmaan, apurahat/opintotuki sekä hakuprosessi. Nämä kolme kohtaa saivat 62 prosenttia kaikista osumista.

5.2 Tutkimustulosten luotettavuuden tarkastelu

Realibiliteetti tarkoittaa tulosten tarkkuutta. Luotettavan tutkimuksen tulokset eivät saa olla sattumanvaraisia, vaan tutkimustulosten täytyy olla toistettavissa samanlaisin tuloksin tekijästä riippumatta. Tutkimuksen tekijän täytyy olla tarkkana tekemisissään koko tutkimuksen ajan. Myös tietty kriittisyys täytyy pitää aina mielessä. Virheitä voi sattua tietoa kerätessä, käsiteltäessä ja tuloksia tulkittaessa. Tutkimuksen ollessa luotettava tutkittava otos on edustava ja tarpeeksi suuri, vastausprosentti on korkea ja kysymykset ovat oikeanlaisia kattaen koko tutkimusongelman. (Heikkilä 2008, 30, 188.)

Toinen hyvää tutkimusta kuvaava sana on validiteetti. Validissa tutkimuksessa ei ole systemaattisia virheitä. Olennaista on se, että tutkittava asia on tarkasti määritelty. Jos ei tiedetä mitä tutkitaan, saadaan sattumanvaraisia tuloksia. Validius korostuu jo tutkimuksen teon alkuvaiheessa, sillä tutkimuksen

validiteettia on hankala tarkastella jälkikäteen. Kyselytutkimuksessa tämä tarkoittaa sitä, että tutkimuslomake mittaa oikeita asioita yksiselitteisellä tavalla, kattaen koko tutkimusongelman. Korkea vastausprosentti ja oikein määritelty perusjoukko auttavat omalta osaltaan tutkimuksen onnistumista. (Heikkilä 2008, 29–30.)

Tässä tutkimuksessa käytetty internet-pohjainen lomake oli selkä ja helppo-käyttöinen. Katsoin kyselylomaketta suunniteltaessa mallia vastaavista tutkimuksista, ja pyrin välttämään heidän tekemiään virheitä. Esittelin kyselylomakkeen proseminaarissa, ja sieltä tulleita vinkkejä käytettiin hyväksi ennen lopullisen kyselyn julkaisua. Kyselyn suoritin Webropol-internetpalvelun avulla, sillä se on hyväksi todettu ja opiskelijoille tuttu järjestelmä. Kysely lähetettiin sähköpostilla ryhmätunnusten mukaan 239 opiskelijalle. Määrä sisältää myös opiskelijat, jotka eivät välttämättä ole läsnä tällä lukukaudella. Vastausprosentiksi saatiin kuitenkin 18 prosenttia, mikä on samankaltainen vastaavissa tutkimuksissa saatuihin vastausprosentteihin verrattuna.

Webropol-palvelu mahdollistaa tutkimuksen tekemisen anonyymina. Tutkimukseen voi vastata vain kerran, sillä palvelu tallentaa IP-osoitteet sekä jättää jäljen internetselaimen evästeisiin. Täten yhden henkilön vastaaminen useammin kuin kerran on hyvin epätodennäköistä. Tutkimuslomakkeen motivaattorina ollut t-paidan arvonta järjestettiin erillisen kyselylomakkeen avulla, jonka linkin sai vasta vastattuaan kyselyyn kokonaisuudessaan. Tähän arvontaan osallistui 40 eri henkilöä. Kysely avattiin seitsemän kertaa siten, ettei lomaketta täytetty loppuun asti. Tutkimustuloksia tarkasteltaessa epäjohtomukaisuuksia ei löydetty, joten oletettavasti vastaajat ymmärsivät tutkimuskysymykset oikein. Tutkimus suunniteltiin siten, että sen uudelleentoteutus on mahdollista ja samansuuntaisia vastauksia voitaisiin odottaa. Mielestäni tässä onnistuttiin hyvin, ja tuloksia voidaan pitää luotettavina. Tutkimuksessa pysyttiin myös tiukasti tutkimusongelman piirissä, joten tutkimusta voidaan pitää pätevänä. Vastausprosentin alhaisuudesta johtuen tutkimusta ei voida pitää täysin luotettavana, mutta hyvinkin suuntaa antavana.

6 POHDINTA

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Rovaniemen ammattikorkeakoulun tekniikan-, liikenteen- ja luonnonvara-alojen toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoiden esteitä ja kansainväliselle liikkuvuudelle. Tutkimukseen vastasi opiskelijoita kaikista edellämainituista koulutusohjelmista. Suurin osa vastaajista ei ollut osallistunut eikä ajatellut osallistua kansainväliseen opiskelijavaihtoon tai työharjoitteluun. Vastaajien jakautuminen tällä tavalla edesauttoi kattavan tuloksen saamista.

Suurin osa vastaajista opiskeli metsätalouden koulutusohjelmassa. Suurehko ero muihin koulutusaloihin nähden selittynee kaverisuhteilla, joita oman koulutusalan sisällä syntyy. Vähiten vastaajia oli maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmasta, joskin tällä alalla on myös vähiten opiskelijoita muihin tutkimuksen perusjoukossa olleisiin koulutusaloihin verrattuna. Tutkimukseen vastanneiden määrä oli positiivinen yllätys, sillä vastaavissa tutkimuksissa vastausprosentti on jäänyt usein pienemmäksi. Uskon kyselyn sähköpostiviestissä olleella motivaattorilla olevan osuutta asiaan. Tutkimuksen tuloksia voidaan siis pitää kattavina, ja erityisesti tuloksista voidaan olettaa olevan hyötyä kehitettäessä kansainvälistä liikkuvuutta Rovaniemen ammattikorkeakoulussa.

Suurimpia tekijöitä tarkasteltaessa esteitä opiskelijoiden kansainväliselle liikkuvuudelle ovat taloudellinen tilanne ja opintojen viivästyminen. On ymmärrettävää, että tälläkin hetkellä valtamediassa vellova keskustelu opiskelijoiden heikosta taloudellisesta tilanteesta vaikuttaa merkittävästi myös ulkomaille lähtemiseen. Pelko opintojen viivästymisestä on monien opiskelijoiden kohdalla este ulkomaille lähtemiselle. Mielestäni nämä kaksi asiaa korreloivat keskenään, sillä yksi korjauskeino heikkoon taloudelliseen tilanteeseen on nopea valmistuminen ja täten pikainen pääsy työelämään ja korkeampiin kuukausituloihin. Oppilaiden tuutoroinnissa tulisikin korostaa sitä, että vaihtoopiskelun aikana suoritettut opinnot voidaan yleensä hyväksilukea tutkintoa varten ja täten tutkinto saadaan suoritettua ajallaan.

Tässä tutkimuksessa haluttiin selvittää myös ryhmävaihdon mahdollisuuden merkitystä kansainväliselle liikkuvuudelle. Vastaajien joukko jakautui lähes tarkalleen kahteen osaan siinä mielessä, että puolet vastaajista eivät halua

lähteä yksin ulkomaille tai ainakin epäröivät lähtöään tästä syystä. Huomattava enemmistö vastaajista oli sitä mieltä, että mahdollisuudella ryhmävaihtoon on merkitystä vaihtoon lähtemiselle. Olen itse osallistunut ryhmävaihtoon, jossa luokaltamme lähti 12 opiskelijaa Tsekiin kolmeksi kuukaudeksi opiskelemaan. Koin ryhmävaihdon helpoksi ja turvalliseksi tavaksi lähteä ulkomaille, enkä todennäköisesti itsekään olisi lähtenyt vaihtoon ilman tällaista mahdollisuutta. Siitä olen lähes sataprosenttisen varma, että ilman ryhmävaihtoa luokaltamme ei olisi lähtenyt 12 opiskelijaa vaihtoon. Kokemusten pohjalta minun onkin helppo liputtaa sen puolesta, että koulutusalat edes tarjoaisivat mahdollisuutta ryhmävaihtoon opiskelijoille.

Alun perin en ollut ajatellut tekeväni tämän kaltaista tutkimusta, mutta näin jälkeensä olen tyytyväinen siitä, että aloin sitä tekemään. Aihe on itselleni läheinen ja se osaltaan helpotti työhön syventymistä ja uusien näkökulmien etsimistä. Sain myös paljon apua sekä hyviä vinkkejä työtäni varten tuttavilta, jotka ovat itse olleet tekemisissä vaihto-opiskelun parissa. Koen työn olleen hyödyksi minulle monellakin eri tavalla. Opin paljon asioita kansainväliseen liikkuvuuteen liittyen, ja uskon sillä olevan hyötyä nykyajan kansainvälisillä työmarkkinoilla. Sain myös kokemusta kyselytutkimuksen suorittamisesta ja siihen liittyvien sudenkuoppien välttämisestä.

Toivon tutkimukseni olevan hyödyksi kehitettäessä kansainvälistä liikkuvuutta koulussamme. Mielestäni on tärkeää, että jatkossakin opiskelijoille korostetaan kansainvälisen kokemuksen merkitystä, ja että heitä pyritään lähettämään ulkomaille hankkimaan tätä kokemusta. Omien tuntemusteni lisäksi tämäkin tutkimus osoittaa, että tarjoamalla mahdollisuus ryhmävaihtoon opiskelijoita saataisiin paremmin aktivoitua kansainväliseen liikkuvuuteen.

LÄHTEET

- CIMO. 2011. Erasmus Euroopan unionin vaihto- ja yhteistyöohjelma korkea- kouluille. Osoitteessa http://cimo.fi/instancedata/prime_product _julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/22404_Eras-mus_ esite_web.pdf. 14.5.2013.
- CIMO. 2013a. FIRST. Osoitteessa <http://cimo.fi/ohjelmat/first>. 14.5.2013.
- CIMO. 2013b. North2North. Osoitteessa <http://cimo.fi/ohjelmat /north2north>. 14.5.2013.
- Garam, I. 2011. Kansainvälinen liikkuvuus yliopistoissa ja ammattikorkeakou- luissa 2011. CIMO. Osoitteessa http://www.cimo.fi/instanceda- ta/prime_product _julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/2686 4_Kansainvalinen_liikkuvuus_yliopistoissa_ja_ammattikorkeakou luissa_2011_korja.pdf. 13.5.2013.
- Garam, I. 2012. Kansainvälisyys osana korkeakouluopintoja. CIMO. Osoit- teessa http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product _jul- kaisu/ cimo/embeds/cimowwwstructure/26864_Kansainvalinen _liikkuvuus_yliopistoissa_ja_ammattikorkeakouluissa_2011_korj a.pdf. 9.5.2013.
- Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. 7.uudistettu painos. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Honkela, T. 2013. Sähköpostikeskustelu Rovaniemen ammattikorkeakoulun kansainvälisten asioiden suunnittelijan kanssa. 13.5.2013.
- Korkala, S. 2012. Kansainvälisen vaihto-opiskelun trendit, motiivit ja esteet Pohjoismaissa –luento. Miksi lähteä Pohjolaa edemmäs? - seminaari. Haaparanta 12.10.2012.
- Opetusministeriö. 2009. Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009- 2015. Osoitteessa <http://www.min-edu.fi/export/sites/default /OPM/Julkaisut/2009/liitteet/opm21.pdf?lang=fi>. 12.5.2013.
- RAMK. 2013a. Kansainvälinen toiminta. Osoitteessa <http://www.ramk.fi/fi/ Opiskelijalle/Kansainvalinen-toiminta>. 14.5.2013.
- RAMK. 2013b. Opiskelijaliikkuvuus. Osoitteessa <http://www.ramk.fi/fi/ Opis- kelijalle/Kansainvalinen-toiminta/Opiskelija-liikkuvuus>. 14.5.2013.
- RAMK. 2013d. Opiskelu ulkomailla. Osoitteessa <http://www.ramk.fi/fi/ Opiske- lijalle/Kansainvalinen-toiminta/Opiskelija-liikkuvuus/Opiskelu- ulkomailla>. 14.5.2013.
- RAMK. 2013c. SoleMOVE-järjestelmä. Osoitteessa <http://www.ramk.fi/fi/ Opiskelijalle/Kansainvalinen-toiminta/Opiskelijaliik- kuvuus/SoleMOVE---jarjestelma>. 14.5.2013.

SoleMOVE. 2013. System for International Mobility, What is SoleMOVE. Osoitteessa https://saas.solenovo.fi/solemove/disp/_/en/public/nop/nop/nop#null. 14.5.2013.

Vilkka, H. 2005. Tutki ja kehitä. 1.-2. Painos. Helsinki: Otavan Kirjapaino Oy